

Årsrapport 2013 från Tåkerns Fältstation

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt delta i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande:	Bengt Andersson Åkerstigen 6 599 32 ÖDESHÖG	070-49 06 09 lago.andersson@telia.com
Vice ordf:	Tommy Tyrberg Kimstadvägen 37 610 20 KIMSTAD	tel 011-532 30 tommy.tyrberg@hotmail.se
Sekreterare:	Lars Gezelius S. Krängevägen 16 585 99 LINKÖPING	070-325 12 88 lars.gezelius@lansstyrelsen.se
Kassör:	Jan Henriksson Bondegatan 15 A 595 52 MJÖLBY	0142-138 63 janne.bittan@bredband.net

Ledamöter:

Ellen Hultman Stora Broby 1 599 93 ÖDESHÖG 070-942 39 03 ellenhultman@yahoo.se	Konny Hörberg Vretgatan 11 573 61 SOMMEN 070-545 40 98 konnyh@hotmail.se	Tommy Berg Norra vägen 57 596 33 ÖDESHÖG 0702-46 83 71 b.tommy@live.se	Adam Bergner Barnhemsgatan 15 582 30 LINKÖPING 073-926 00 57 adam.bergner@yahoo.se
--	--	--	--

Suppleanter:

Peter Berglin Fortunagatan 33 553 23 JÖNKÖPING 0723-50 90 90 peterberglin@comhem.se	Ruben Brage Tröskaregatan 90 583 34 LINKÖPING 070-345 21 17 mail@rubenbrage.se	Kim Arrio Vilbergsgatan 95 603 57 NORRKÖPING 072-273 61 07 swespy_kim@hotmail.com	Bo Håkansson Karpstigen 2 587 91 TRANÅS 070-365 42 24 bo.thomas.hakansson@telia.com
---	--	---	---

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Box 204, 595 22 MJÖLBY

Fältstation: Renstad, Åsen 2, 590 22 VÄDERSTAD

Postgironummer: 26 34 96 - 2

Medlemsavgift: Avgiften 2014 är 100 kr - inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Årsrapport 2013 från Tåkerns Fältstation

Redaktörer: Lars Gezelius och Lars Nilsson

Linköping 2013. ISSN 1650-3058
Meddelande nr. 95 från Tåkerns Fältstation.
Rapport till Tåkernfonden.
Upplaga: 200 ex.

Omslag/Cover: Brunänder/Pochards.
 Foto: Johan Träff

Annual report 2013 from Tåkern Field Station, Sweden

*Contribution No. 95 from Tåkern Field Station.
Report to the Tåkern Fund.*

De årliga rapporterna som publicerats sedan 1990 har haft lite olika namn. Till en början hette de "Fältarbete" (1990-1997). Sedan kom namnet "Fåglar i Tåkern. Fältarbete" (1998-1999) och rapporten registrerades med ett ISSN nummer hos Kungliga biblioteket. Eftersom det inte alltid bara handlar om fåglar kändes benämningen Fåglar i Tåkern inte helt korrekt. Från och med 2000 heter den kort och gott "Årsrapport från Tåkerns Fältstation".

Arter på rödlistan anges med hotkategori i rubriken. (EN - Starkt hotad, VU- sårbar, NT - nära hotad).

Tåkerns Fältstation stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.
Tåkern Field Station is financially supported by the Tåkern Fund.

Innehåll	Sida
Verksamheten 2013.....	4
Väder.....	5
Doppingar.....	6
Rördrom.....	7
Knölsvan.....	8
Gåsräkningar.....	9
Sädgås.....	10
Kanadagås.....	10
Grågås.....	11
Årta.....	12
Skedand.....	13
Snatterand.....	14
Simfågelräkningar.....	15
Brun kärrhök.....	18
Småfläckig sumphöna.....	19
Trana.....	20
Skrattmåsa.....	21
Fisktärna.....	22
Svarttärna.....	23
Trastsångare.....	24
Vassångare.....	25
Skäggmes.....	26
Pungmes.....	27
Ringmärkning.....	28
Inventering av strandängar.....	29
Övriga obsar 2013.....	46
Förteckning över meddelanden.....	48

Verksamheten 2013

Fältstationsåret 2013 var ett normalår vad gäller fältarbetet, men ändå lite speciellt med tanke på firandet av föreningens 50-årsjubileum. Fältarbetet har utförts av många trotjänare med ett lite mindre omfattande internationellt inslag. Det blev ingen ny art för Tåkern, men sällsyntheter som flodsångare, busksångare, skärfläcka och rödspov av rasen islandica har setts. 7 september firade föreningen sitt 50-årsjubileum vid Glänås, med många gamla föreningsrävar på plats liksom kommunalrådet i Ödeshög. Christer Elderud och Kent Persson hade arbetat fram en härlig nostalgisk fotoutställning i naturum Tåkern. Stationen var bemannad 122 dagar, mest i maj-augusti. Inventerande/ringmärkande personal var Kim Arrio, Lars Gezelius, Karl-Martin Axelsson, Gunnar Myrhede, Bengt Andersson, Jan Henriksson och Lars Nilsson. Ringmärkande personal var Ellen Hultman, Adam Bergner, Christer Elderud, Kent Persson, Göran Bergengren, Linnea Henriksson, Andreas Pettersson, Daniel Hedenbo samt Alejandra Toledo och Oscar Frias från Madrid. Övriga som gjort omfattande insatser är Tommy Tyrberg, Bosse Håkansson, Elke Myrhede, Tommy Berg, Ruben Brage, Magnus Swenson, Konny Hörberg och Peter Berglin. Verksamhet och inventeringar har figurerat både i TV, radio och press. Under året ringmärktes 2304 fåglar av 59 arter, vilket är relativt lågt, faktiskt det lägsta sedan 1995. Det blev dock märkrekord för skrättärna med 144 (Gryts skärgård). 642 boungar märktes, bl.a. 163 svartvita flugsnappare, 120 skrattmåsar och åtta svarttärnor. Under året noterades enligt Svalan 200 arter vid sjön.

Januari - mars

Stationen var bemannad tio dagar. Två vinterfågelrutter genomfördes i början av januari, Tåkern Runt och Omberg. Denna vinter deltog vi i midvinternräkning av simfåglar. Matning av örn vid åteln öster om Glänås samt småfåglar vid fågeltornet bedrevs. Viss småfågelfångst bedrevs vid Glänås och lite småfågelmärkning förekom vid Åsen. Årets KRAV-rally passerar Tåkern 19 januari och vi deltar i guidningsevenemanget "Vinterfåglar inpå knuten". I mars genomfördes en gåsräkning och en nattfågelrutt kördes. Personal var Lars Gezelius, Kim Arrio, Adam Bergner och Bengt Andersson.

April-maj

Under april var stationen bemannad sju dagar. Två tran- och gåsräkningar genomfördes. Ännu en nattfågelrutt kördes. Tidningen Turist gör ett reportage. Inventeringarna av strandängarna påbörjades, liksom kartering av gråhakedopping, brun kärrhök, rördrom och trana. Under maj var stationen bemannad 20 dagar. Strandängarna inventerades, grågåskullar räknades och karteringen av skäggdopping, skedand, årtar, snatterand, pungmes, trastsångare, skrattmåsar och tärnor påbörjades. Ringmärkning visades vid Glänås under fågelskådningens dag. Holkarna vid Åsen och Glänås kollades. Tre paddlingsturer gjordes; till Tovören, Prästören och en i östra vassen. Personal under månaderna var bl.a. Kim Arrio, Lars Gezelius, Lars Nilsson, och Karl-Martin Axelsson.

Juni-juli

Under juni var stationen bemannad 20 dagar. Arbetet under perioden dominerades av inventeringar av häckande fåglar på strandängarna samt trastsångare, vassångare, rördrom, måsar, tärnor, doppingar, trana och pungmes. Punktruttsinventeringarna "Tåkern runt" och Omberg genomfördes. Inventeringarna ute i sjön omfattade totalt tolv paddelturer fördelat på Renstad yttre 3, Tovören 3, västra vassarna 2, östra delen 2, Källstadviken 1 och Lorbydelat 1. Ringmärkning av boungar av skrattmåsar, fisktärna, svarttärna, pilgrimsfalk och holkhäckande fåglar bedrevs. Den traditionella nattsångarinventeringen genomfördes 7 juni. I juli var stationen bemannad 17 dagar. Den standardiserade ringmärkningen vid Renstad kanal startade och fångst bedrevs under totalt 15 morgnar. I övrigt inventerades knölsvan och rastande vadare. En paddeltur till Tovören genomfördes. Personal var Karl-Martin Axelsson, Lars Nilsson, Kim Arrio, Ellen Hultman, Linnea Henriksson, Andreas Pettersson samt Lars Gezelius.

Augusti-september

I augusti var stationen bemannad 26 dagar och i september 11. Personal var Karl-Martin Axelsson, Kim Arrio, Adam Bergner, Daniel Hedenbo, Lars Gezelius samt Alejandra Toledo och Oscar Frias från Spanien. Två simfågelräkningar och tre gås- och tranräkningar genomfördes. Ringmärkning vid Renstad kanal bedrevs 22 morgnar i augusti och 10 i september. 7 september firades stationens 50-års jubileum vid Naturum Tåkern, med tal, presenter, jubileumsutställning och middag/pub för alla gamla fältstationsrävar. Dvärgbeckasinfångsten vid Glänås påbörjades av Christer Elderud och Kent Persson.

Oktober-december

Under perioden var stationen bemannad 13 dagar. Fyra gåsräkningar och en simfågelräkning genomfördes. Ringmärkning bedrevs vid Renstad kanal fyra morgnar under oktober. Fångst av dvärgbeckasin bedrevs ett 10-tal kvällar. I november deltog hela 12 personer för Ödeshög i det prestigefyllda kommunrallyt. Personal/Gåsräknare var bl.a. Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Kim Arrio, Tommy Berg, Peter Berglin, Adam Bergner, Benny Ekberg, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Staffan Kvist, Gunnar och Elke Myrhede, Jan-Erik Nordqvist, Per Saarinen och Tommy Tyrberg. Övriga som bidragit med inventeringsinsatser är Göran Bergengren, Christer Eriksson, Jan Henriksson och Magnus Swenson. Jubiléet, verksamhet och inventeringar har figurerat i TV, radio och press.

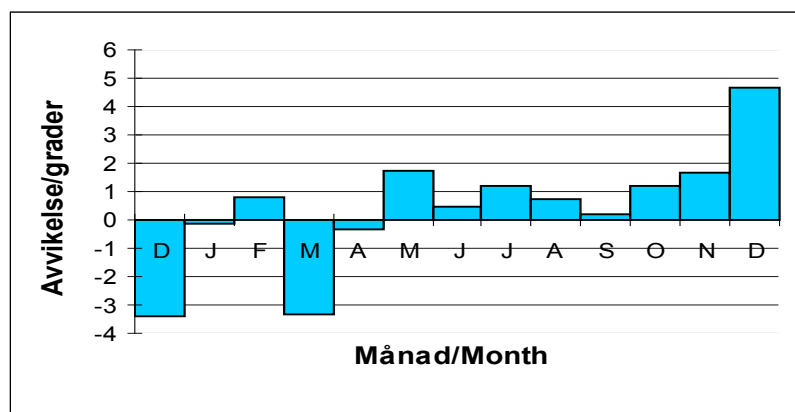
Väder

(data från SMHI, där temperatur gäller väderstationen Malmslätt och nederbördsdata från Omberg)

Vintern inleddes och avslutades med kallt väder och det kom en hel del snö i december men den smälte snart bort. Sjön frös i början av december och var isbelagd ända till mitten av april. Det blev ingen nämnvärd vårflood och strandängarna var relativt torra under våren. I maj kom vårvärmen snabbt. Värmen höll sedan i sig under juni-augusti. Hösten blev tämligen varm och relativt torr. I december var det mycket mildt och regnigt.

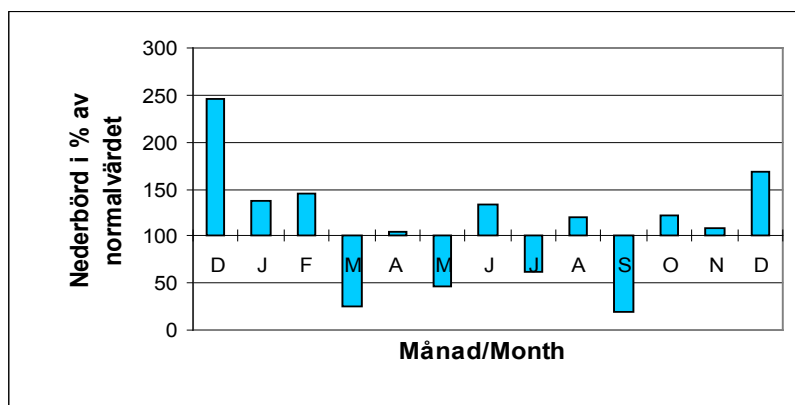
Figur 1. Temperaturavvikelse från normalvärdet under dec 2012 - dec 2013.

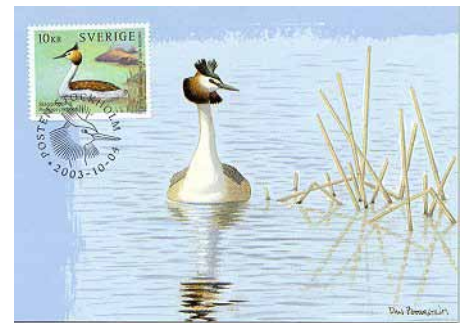
Deviation (degrees) from normal temperature from December 2012 to December 2013.

Figur 2. Nederbörden i procent av normalvärdet under dec 2012- dec 2013. (Normalvärdet =100 %.)

Precipitation expressed as percentage of normal amount. December 2012 to December 2013. (Normal precipitation = 100 %).

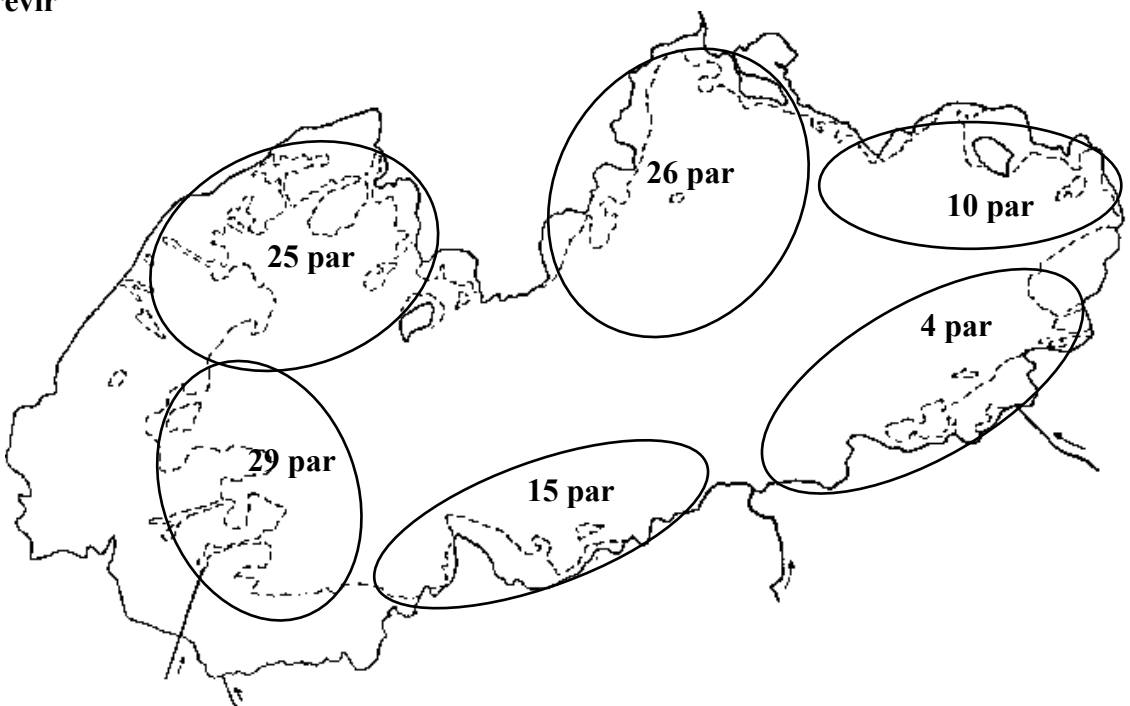

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Lars Nilsson

Inventeringen av skäggdopping som återupptogs 1996 efter över 20 års uppehåll fortsatte för sjuttonde året. Den största insatsen har gjorts på räkning av par och kullar under juni-juli och totalantalet skäggdoppingar under sommar och höst. I vissa områden med många doppingpar har antalet bon räknats. Totalt lokaliserades 100 par (revir). Det är en liten uppgång från 2012 men klart under medelvärdet för de senaste tio åren. Antalet ungpullar har minskat jämfört med fjolåret. Uppskattningsvis har dryga 30-talet kullar funnits i sjön under sensommaren. Variationen mellan olika år är dock stor. Vid höstens simfågelräkningar noterades följande antal i mitten av månaden: augusti 192, september 125 och oktober 400.

År	Antal revir
1996	46
1997	45
1998	60
1999	54
2000	56
2001	117
2002	117
2003	76
2004	119
2005	111
2006	119
2007	164
2008	135
2009	138
2010	109
2011	91
2012	95

Figur 3. Skäggdoppingrevir, totalt 100 par. Territories of Great Crested Grebe, in total 100 pairs.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Enbart höstobservationer. Noterad bara vid tre tillfällen, ett ex 14 september, ett ex 23 oktober och två ex 2 november. Alla observationer vid Hovtornet.

Svarthakedopping *Podiceps auritus* (NT)

Observerad vid sex tillfällen under perioden 11 maj– 7 september. Intressantaste var två par vid Svålinge 11 maj. I övrigt kan nämnas tre ex vid Glänåstornet 14 augusti.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* (EN)

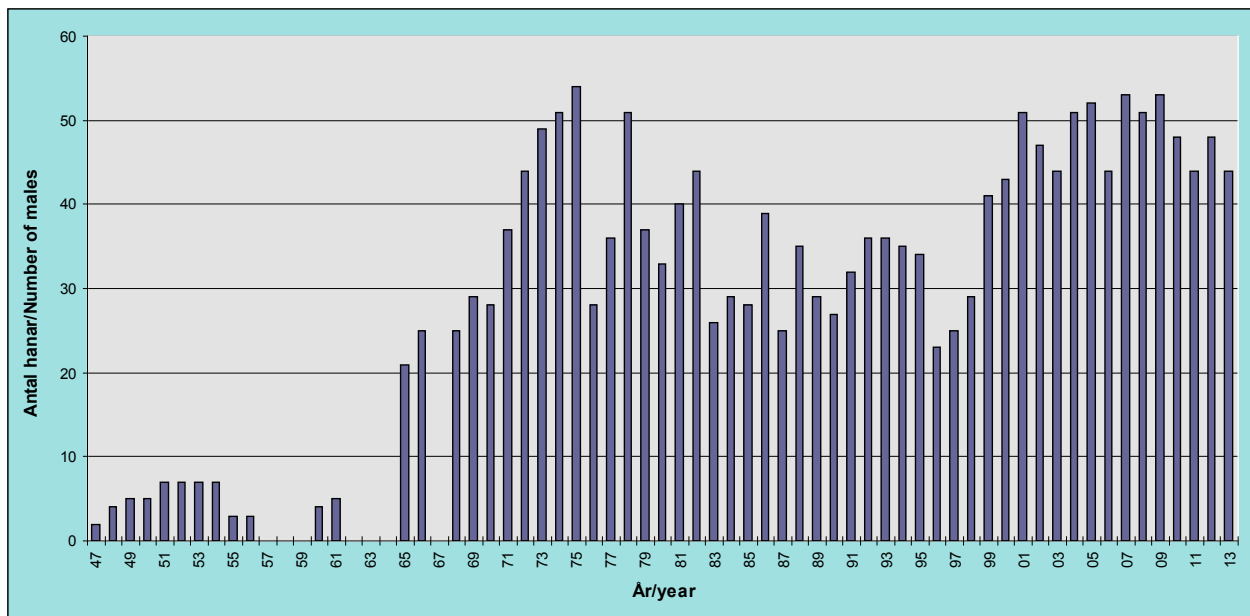
Inga observationer. Senast observerad 2010.

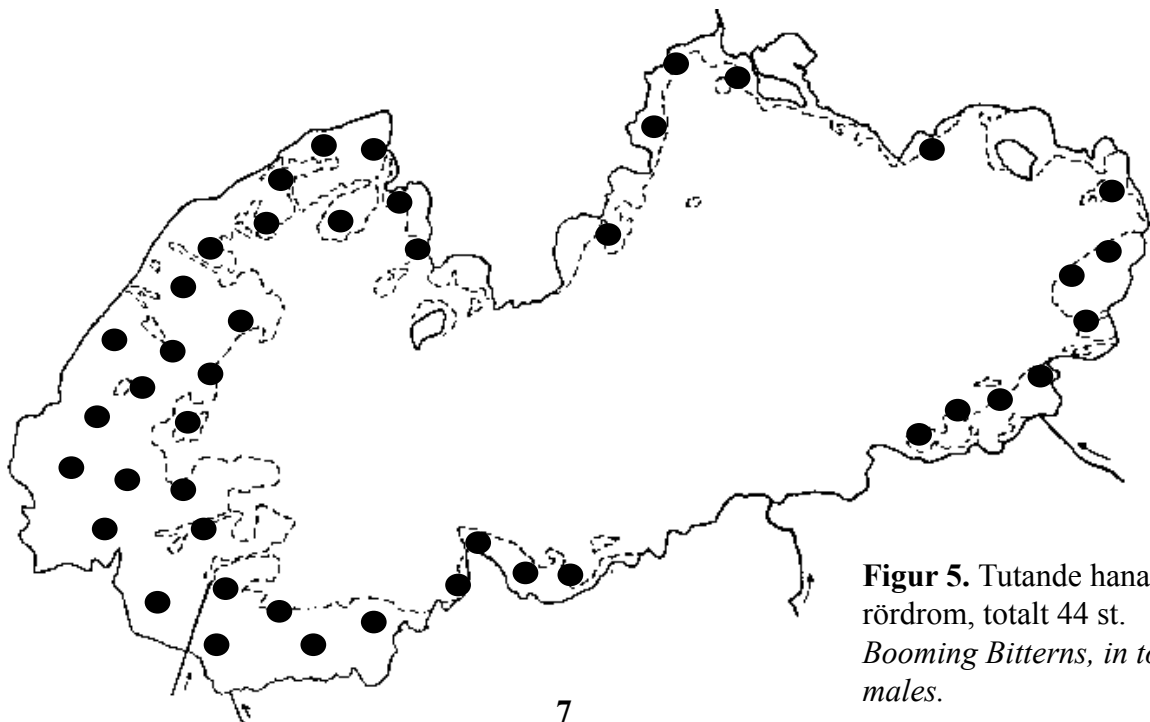
Rördrom *Botaurus stellaris* (NT)

Lars Gezelius

Den första rördrommen hördes relativt sent, 28 mars. Inventeringen har pågått från islossningen fram till midsommar. Avlyssning har skett från stränderna och vid paddelturer i kanaler och vid vassens ytterkant, parallellt med räkning av övriga vassararter såsom brun kärnhök och trastsångare. Vassbesök är ett måste för att lokalisera reviren, då avståndsbedömningen är mycket svår att göra. Rördrommen är ju fågelsjöns doldis och ses enstaka gånger vid spelflykten under tidig vår. Större är chansen i början av juni, då honorna flyger fram och åter mellan boet och ut till fiskeplatserna. Reviren ligger tätast i de västra vassarna och med jämn spridning i sjöns östra del. Antalet tutande hanar blev 44 st. och populationen är relativt stabil. Sista observationen gjordes 25 oktober. I Sverige rapporterades drygt 700 tutande hanar 2009 och trenden är ökande.

Figur 4. Antalet tutande rördrommar 1947-2013. *Number of booming Bitterns 1947-2013*

Figur 5. Tutande hanar av rördrom, totalt 44 st. *Booming Bitterns, in total 44 males.*

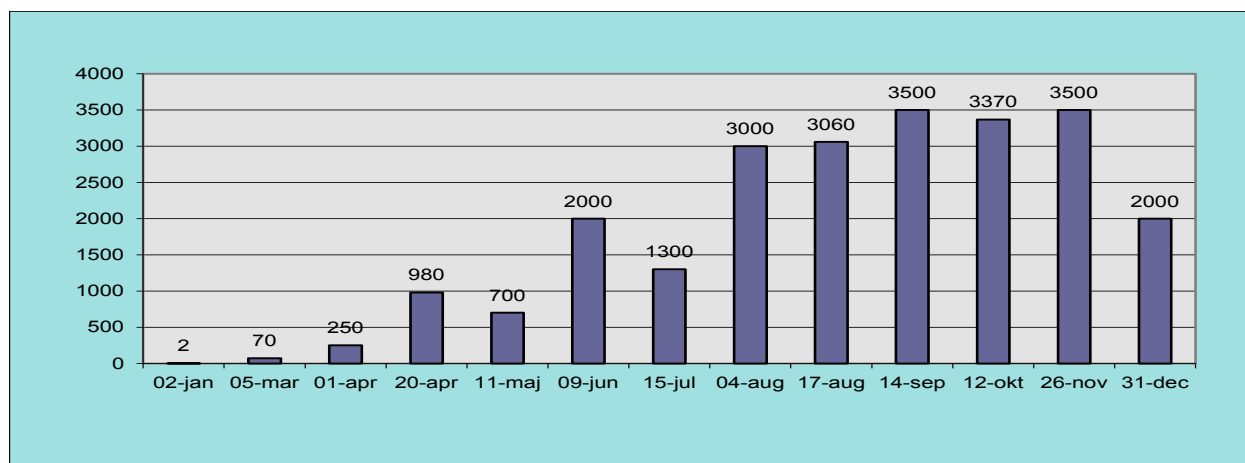
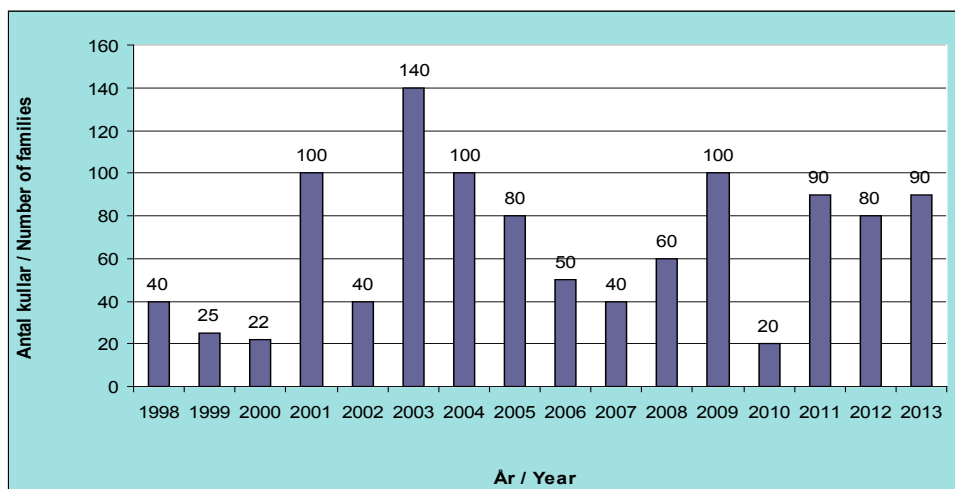
Knölsvan *Cygnus olor*

Lars Nilsson

Efter att ha ägnat knölsvanen ringa uppmärksamhet började Fältstationen 1998 att samla in mer data om arten. Förutom noteringar om bl.a. häckande svanar som gjorts i samband med annat inventeringsarbete har räkningar av ungfamiljer skett från strategiska platser runt sjön, framförallt från Glänåstornet. Här ser man i juni-juli en stor del av kullarna som har kläckts i sjön under året. Från höstens simfågelräkningar finns också data, men här är naturligtvis antalet översomrare och inflyttare stort. Även om simfågelräkningarna inte visar hur många häckningar som genomförts i sjön under året ger de ändå en bra bild av Tåkerns förutsättningar att attrahera knölsvanar. Till skillnad mot föregående år blev vintern kall med rejäl isläggning. Först i slutet av mars nådde antalet över 100, i vaken vid Svälinge.

Årets högsta notering som inräknades vid simfågelräkningarna blev 3500 ex den 14 september. Det innebär totalrekord för simfågelräkningarna, räkningar som genomförts varje höst sedan mitten av 1970-talet. Antalet svanar var sedan högt fram till årsskiftet med bl.a. 2800 annandag jul. Antalet kullar i sjön uppskattades till 90. Medeltalet för de senaste 16 åren är 67 kullar, med stor variation mellan åren. Varför antalet kullar varierar så mellan åren har vi idag ingen bra förklaring till. Det finns inget som tyder på att födounderlaget har förändrats, kransalgsbestånden är på en fortsatt hög nivå. Sedan finns det naturligtvis en hel rad andra faktorer som kan påverka antalet häckande knölsvanar, inte minst förhållandena i övervintringskvarteren.

Figur 6. Max antal knölsvansfamiljer under sommaren i Tåkern 1998-2013. *Maximum number of Mute Swan families during summer 1998-2013.*

Figur 7. Antal knölsvanar i Tåkern 2013 räknade i huvudsak från Glänås fågeltorn (från och med september, inklusive årsungar). *Number of Mute Swans in Lake Tåkern in 2013 counted mainly from Glänås bird tower. From September juveniles are included.*

Gåsräkningar / *Geese-counts*

Lars Gezelius och Bengt Andersson

Under våren genomfördes tre räkningar och under hösten åtta. Mittmåndsrekningarna på hösten ingår i de av Wetlands International samordnade europeiska inventeringarna av gäss. Räkningemetodiken var densamma som tidigare år, d.v.s. gässen räknades under morgonuppfloget från sju platser runt sjön. Räkningarna kompletterades med artbestämning av ovanligare arter på fälten senare samma dag eller dagen efter. Gåshösten bjöd inte på några jätteöveraskningar, men det blev relativt höga antal av sädgås, grågås och kanadagås. Sädgåsens max på drygt 13000 är det högsta höstrastande antalet vid Tåkern sedan 2002. Sista observationen gjordes 24 november. 1000 ex bestämdes till rasen tundrasädgås vid Säby 18 oktober. Grågässen uppträdde i något färre antal jämfört med förra hösten och toppade i slutet av augusti och sista obsen gjordes 17 november. Maxantalet för kanadagås blev det högsta sedan 2008. Vitkindade gäss toppade med 360 ex. 26 oktober, vilket är tredje högsta noteringen vid sjön. Bläsgåsen uppträdde relativt sparsamt medan spetsbergsgåsen var relativt talrik med en topp på hela 166 ex. 22 november vid Ramstadbron. Det är tredje högsta notering. Den högsta noteringen är 200 ex. vår resp. höst 2011. Tranorna rastade i rekordantal vid Tåkern under hösten. Toppen blev 6400 ex i mitten av september. En makalös sträckdag var annars 11 oktober då 10700 tranor sträckte förbi sjön i ett mäktigt skådespel.

Under våren toppade sädgås med 2420 ex. 6 april och grågås med 3170 ex. 30 mars. Bläsgås rastade med som mest 50 ex. 9 april, spetsbergsgås med 12 ex. 29 mars och vitkindad gås (sträckande) med 200 ex. 10 maj. 1000 ex. av tundrasädgås *A. f. rossicus* noterades 27 april vid Svålinge.

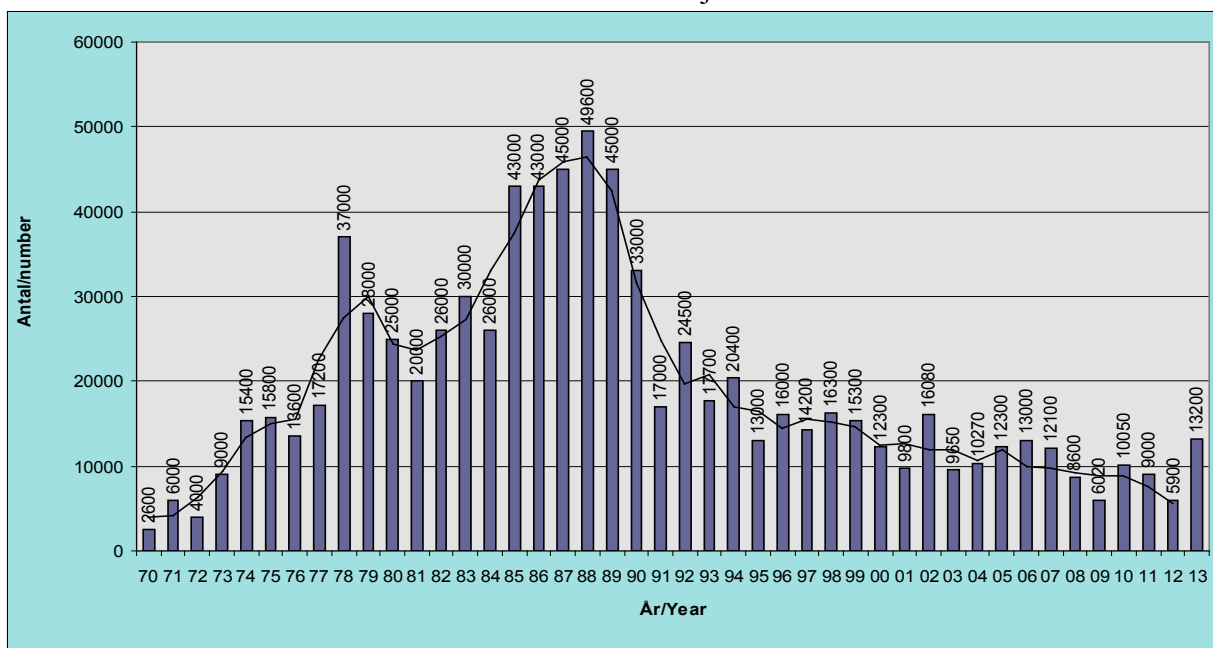
Tabell 1. Antalet individer av olika gåsarter vid höstens räkningar. *Number of Geese counted during the autumn.*

	17/8	31/8	17/9	28/9	12/10	26/10	2/11	16/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	-	100	1850	4320	10800	13200	6630
Grågås <i>Anser anser</i>	8850	14900	14600	10100	6130	8150	2630	31
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	-	8	6	46	45
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	-	-	-	81
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	187	400	480	670	400	730	560	2610
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	-	230	70	360	-	90

Sädgås *Anser fabalis* (NT)

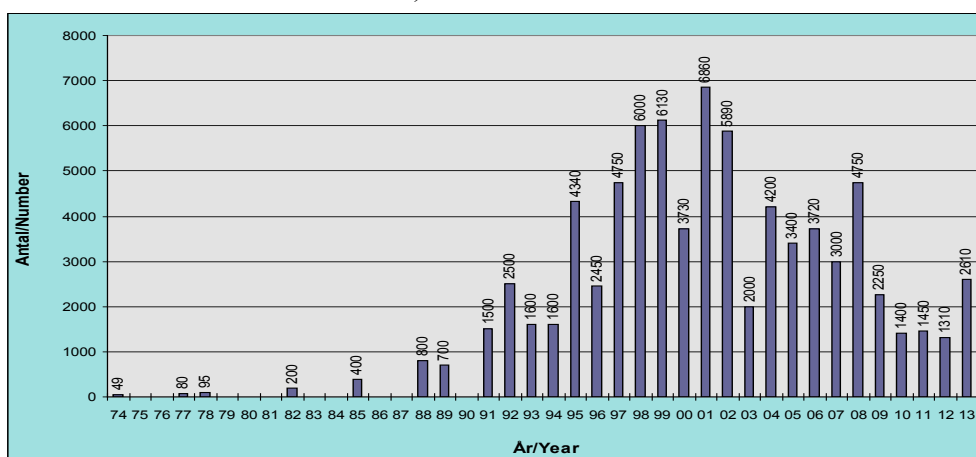
Höstmaximum infaller allt senare på säsongen. Årets topp kom 2 november, då hela 13200 ex. räknades, vilket är det högsta sedan 2002. De flesta gässen flög liksom tidigare ut i sektorn Säby-Furåsa samt vid Holmen-Renstad (särskilt under senare delen av hösten). Antalet sädgäss i Sverige 2012 var i oktober 61200. Arten har glädjande nog ökat under de allra senaste åren som höstrastare i Sverige. Hösten 2013 var den största rastplatsen i Sverige sjön Östen med 17500 och därefter Tåkern med 13200. Vid Kvismaren och Hjälstaviken rastade som mest 7-8000 ex.

Figur 8. Max antal sädgäss vid Tåkern höstarna 1970-2013. Linjen anger rullande treårsmedel. *Maximum number of Bean Geese at Tåkern during the autumns 1970-2013. The line shows running three-year means.*

Kanadagås *Branta canadensis*

Antalet höstrastande kanadagäss ökade i slutet av 1990-talet men efter 2001 kan en klart nedåtgående trend skönjas vad gäller höstmaximum. Variationerna under hösten är dock stora och beror bl.a. på att de utnyttjar Vättern som alternativ sovplats. Årets max, 2610 ex, inräknades så sent som 16 november och det är ett trendbrott. Antalet häckande kanadagäss är fortsatt relativt lågt i Tåkern. I maj-juni sågs två kullar i vassarna och på strandängarna (jfr. fyra st 2012, sex st. 2011, tre st. 2010, sex st 2009, tre st. 2008 och 2007, 19 st. 2006, 18 st. 2005, 8 st. 2004, 16 st. 2003 och 2002, 14 st. 2001 och -00 samt 22 st.1999).

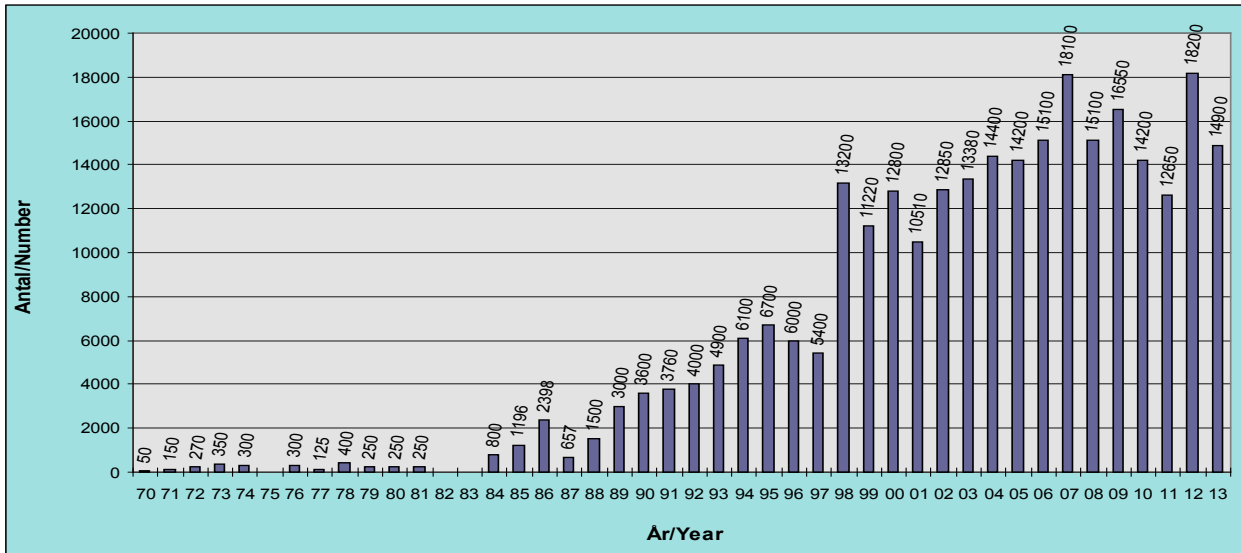

Figur 9. Max antal kanadagäss vid Tåkern höstarna 1974-2013. *Maximum number of Canada Geese at Tåkern during the autumns 1974-2013.*

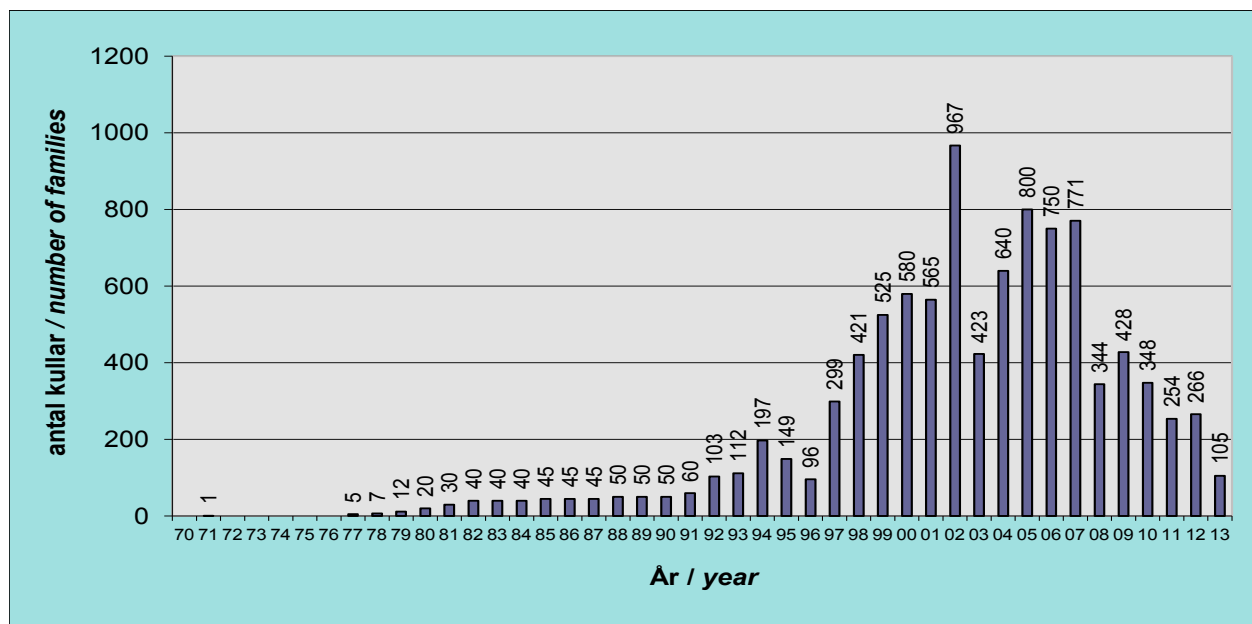
Grågås *Anser anser*

Maxantalet grågäss under hösten, 14900 ex. i slutet av augusti, är något lägre än toppåren. Totalsumman har vid de riksomfattande septemberinventeringarna i Sverige ökat kraftigt från 20 000 ex 1984 till ca 225 000 ex 2010. Tåkern hyste 2013 landets största ansamling av grågäss under hösten, tätt följd av Hjälstaviken, Uppland, med 14400 ex.

Figur 10. Maxantal grågäss under höstarna 1970-2013. *Maximum number of Greylag Geese during the autumns 1970-2013.*

Årets inventering av häckande grågåsfamiljer var heltäckande och räkningarna skedde 19 maj - 6 juni, d.v.s. under perioden då kullarna lämnar vassområdena och går upp på strandängarna. De tidigaste kullarna noterades extremt sent, 19 maj. Det förklaras säkert av det bistra vädret i mars. Det högsta antalet kullar på respektive strandängsavsnitt blev Väversunda 9, Åsby 4, Yxstad 30, Hopabetet 10, Herrestad 5, Säby 2, Hov 12, Furåsa 6, Sjtötuna 5, Glånås 2, Svanshals 2, Bankängen 4, Kvarnängen 3 och Ramstad 11. Årets inventering slutade på endast 105 kullar, det lägsta sedan 1996. Antalet sedda kullar är naturligtvis inte samma sak som antalet häckande par som är större.

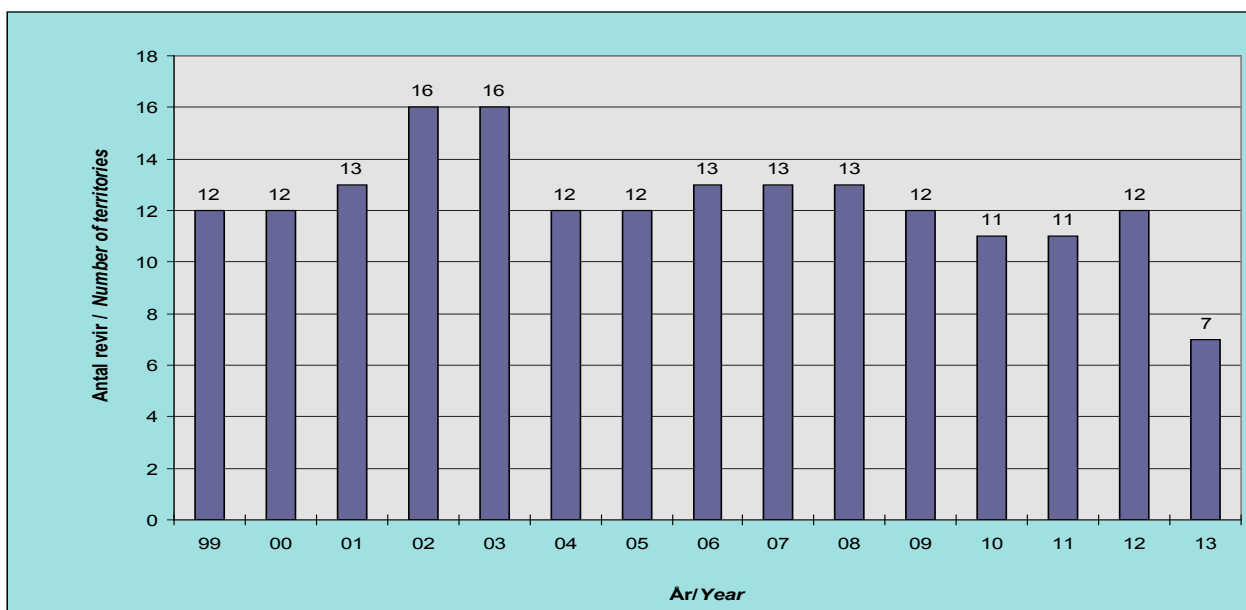

Figur 11. Antal grågåskullar 1970-2013. *Number of Greylag Geese families 1970-2013.*

Årta *Anas querquedula* (VU)

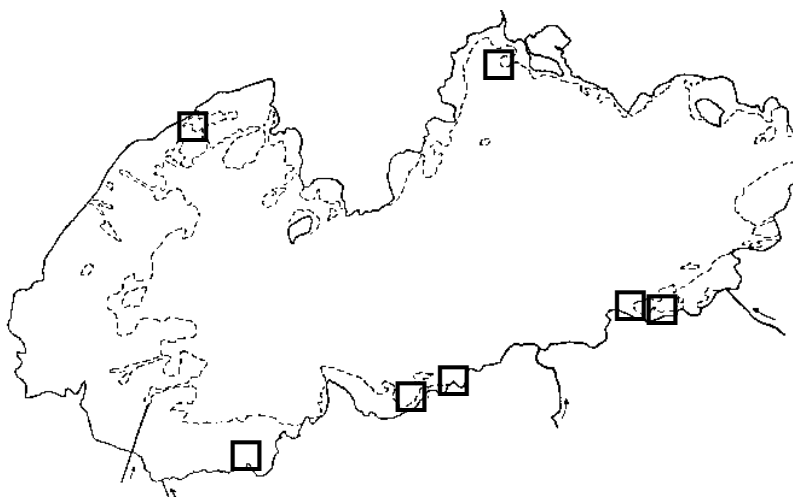
Lars Nilsson

Årtan har räknats runt Tåkern enligt samma principer som gällt för skedand. Uppträdandet följer också samma mönster, lättobserverad i blå bården under våren och färre observationer fram mot sommaren. Under 2013 räknades till 7 revir vid sjön. Det är en markant nedgång jämfört med tidigare år där 11 revir var all-time-low. I slutet av 1970-talet uppskattades det häckande beståndet till 15-20 par. Under andra halvan av 80-talet ökade antalet par med en topp 1990 på 40-45 par. Under slutet av 90-talet har antalet sedan minskat. Medeltalet för de senaste fjorton åren är 12 par. Första observationen för året gjordes först den 4 maj, då en hane sågs vid Yxstad. Största antal samtidigt under våren var 3 ex, hanar, som sågs vid Sjötuna 28 maj. Vid höstens simfågelräkningar observerades inga årtor. Sista observationen för året gjordes 14 augusti då en honfärgad fågel sågs vid Sjötuna. Sammanfattningsvis blev det för årtan dåliga siffror på nästan alla plan; sen förstaobs, låg högstanotering, endast 18 poster i Svalan (45 st 2012) och bara sju konstaterade revir.

Figur 12 Antalet par av årta i Tåkern 1999-2013. *Number of breeding pairs of Garganey in Tåkern 1999-2013.*

Figur 13. Par/revir av årta *Anas querquedula*, 7 st. *Number of pairs of Garganey, 7.*

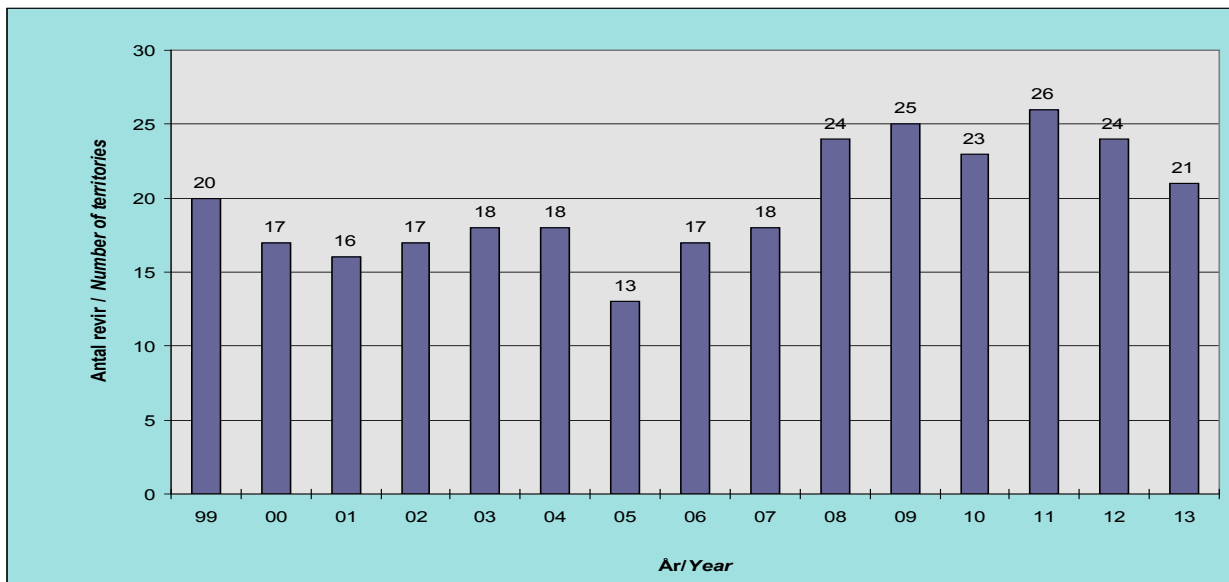

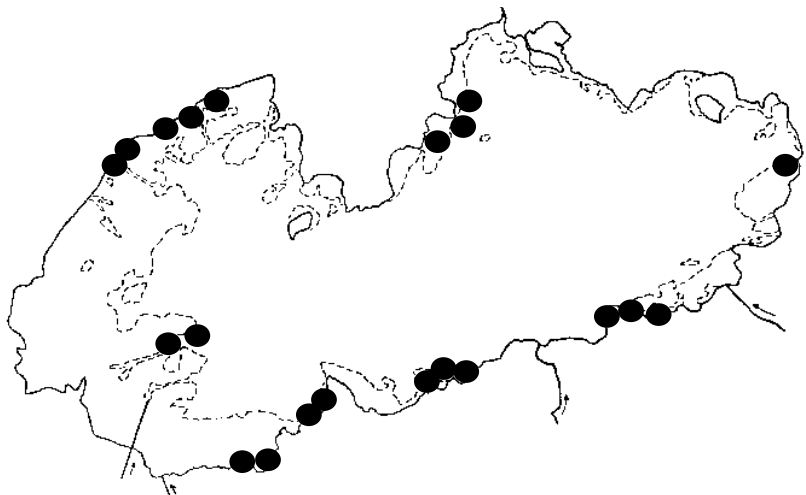
Skedand *Anas clypeata*

Lars Nilsson

Under årens lopp har försök gjorts att uppskatta hur många skedänder som häckar i Tåkern. Detta är ingen lätt uppgift. Fåglarna, och då speciellt hanarna, uppehåller sig i april och fram till juni företrädesvis i den s.k. blå bården, det öppna vattnet mellan vass och strandäng. De är då lätta att räkna. De är också rörliga och flyger gärna mellan olika lokaler runt sjön. Uppskattningen av antalet häckande par bygger framförallt på ett stort antal besök vid de olika strandängarna. Antalet hanar och honor har räknats. Under 2013 beräknas 21 par av skedand ha funnits vid sjön under häckningstid. De fem senaste åren har antalet par etablerat sig på en högre nivå än tidigare. Medeltalet för de senaste femton åren är 20 par. Första observationen gjordes ovanligt sent, den 15 april, då ett par sågs vid Glänås. Högsta antal noterades vid simfågelräkningen 17 augusti med 30 ex, en lägre siffra än tidigare år. Årets sista observation gjordes, enligt Artportalen, vid Glänås den 5 november då en fågel sågs.

Figur 14. Antalet par av skedand Tåkern 1999-2013 *Number of breeding pairs of Shoveler in Tåkern 1999-2013.*

Figur 15. Par/revir av skedand *Anas clypeata*, 21 st. *Number of pairs of Shoveler, 21.*

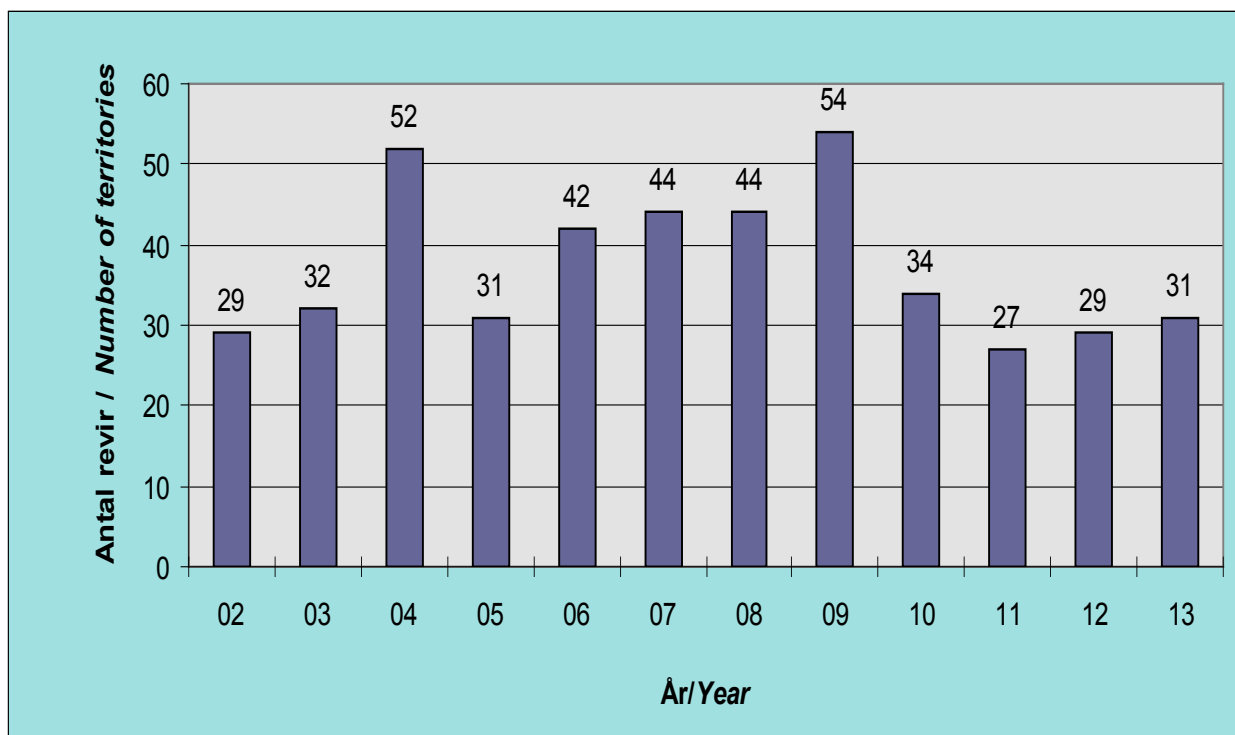
Snatterand *Anas strepera*

Lars Nilsson

Här görs återigen ett försök att beräkna hur många snatteränder som finns i Tåkern. Uppgiften är inte lätt eftersom snatteranden under häckningstiden är ganska mobil och också kan vara diskret i sitt uppträdande. Till hjälp har jag tagit framförallt Fältstationens dagbok. Här finns registrerat ett antal observationer dels från olika strandängar med blå bärd och dels från paddlingsturer från olika delar av sjön. Komplettering görs också med obsar från de olika fågeltornen. Liksom för övriga redovisningsarter ger Svalan värdefull extra information.

Med utgångspunkt från dagboken bedöms Tåkernpopulationen under 2013 till 31 par. Det är en fortsatt anpassning till nivåer som rådde för tio år sedan. Medeltal för de senaste tolv åren är 37 par. Det måste poängteras att siffran är ganska osäker eftersom snatteranden, som tidigare påpekats, är både mobil och diskret i sitt uppträdande. Årets första observation av snatterand gjordes relativt sent, den 7 april då ett par sågs från Svålingetornet. Redan i juni samlas snatteränder i större flockar. I början av juli fanns 300 ex vid Glänås. Små ungar, 20 st, sågs vid Glänåstornet 15 juli. Under höstens simfågelräkningar noterades mycket höga antal (17 augusti: 1570 ex, 14 september: 2300 ex, 12 oktober: 380 ex). Årets sista observation gjordes 23 november; då 100 ex sågs från Glänåstornet.

Figur 16. Par/revir av snatterand *Anas strepera*, 31 st. Number of territories of Gadwall, 31.

Simfågelräkningar / Counts of Waterfowl

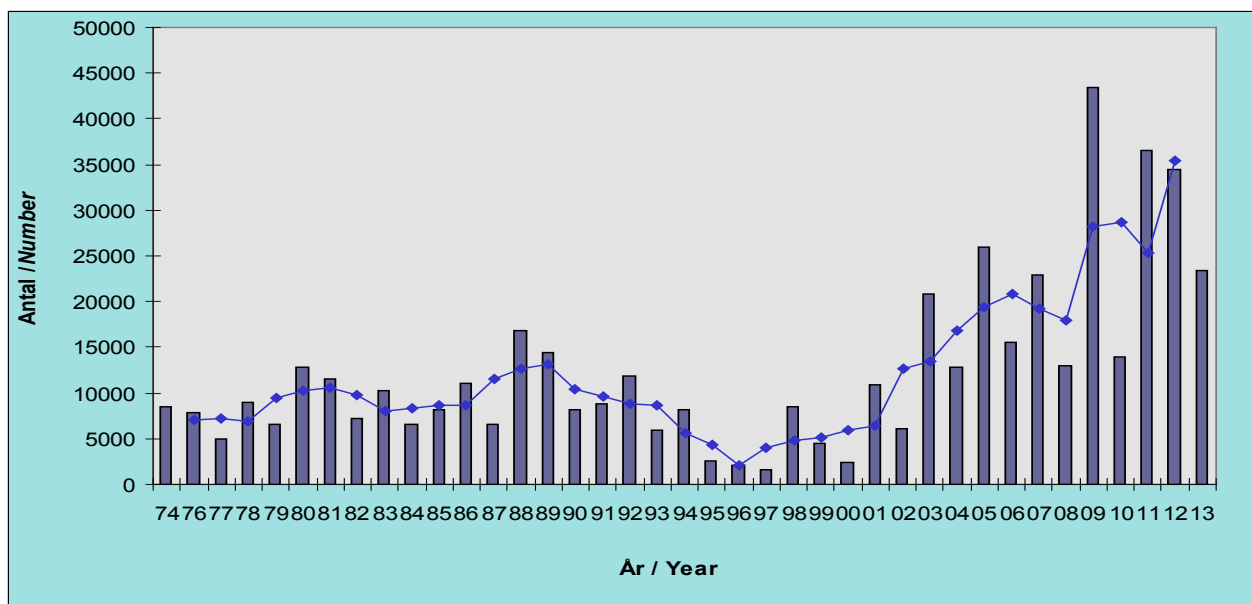
Lars Gezelius

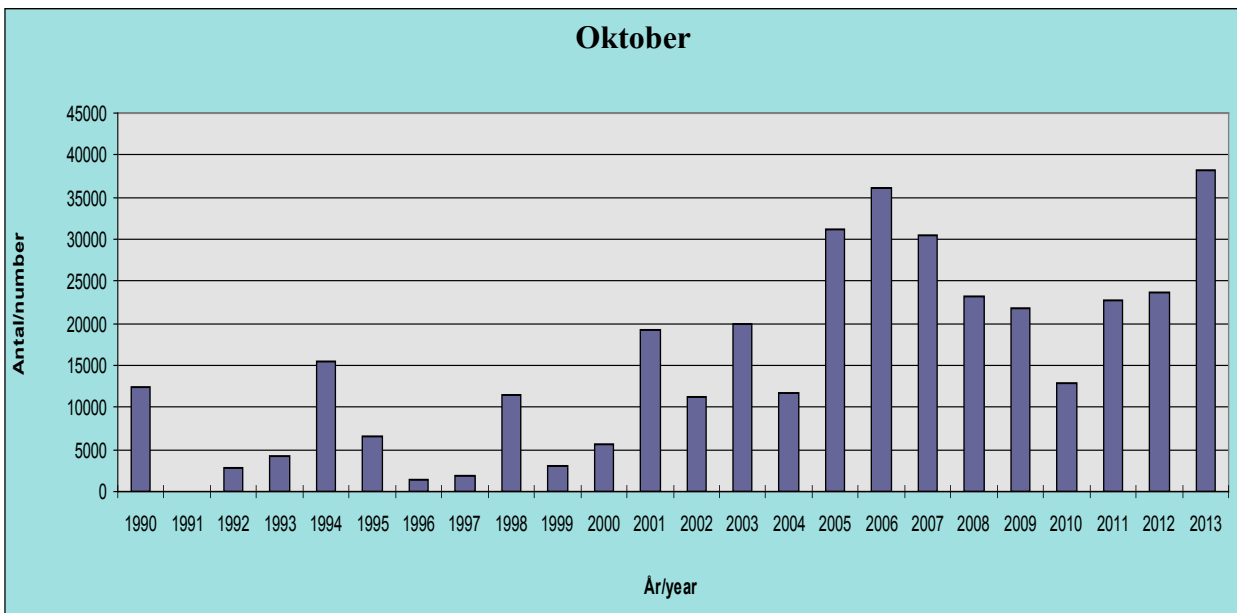
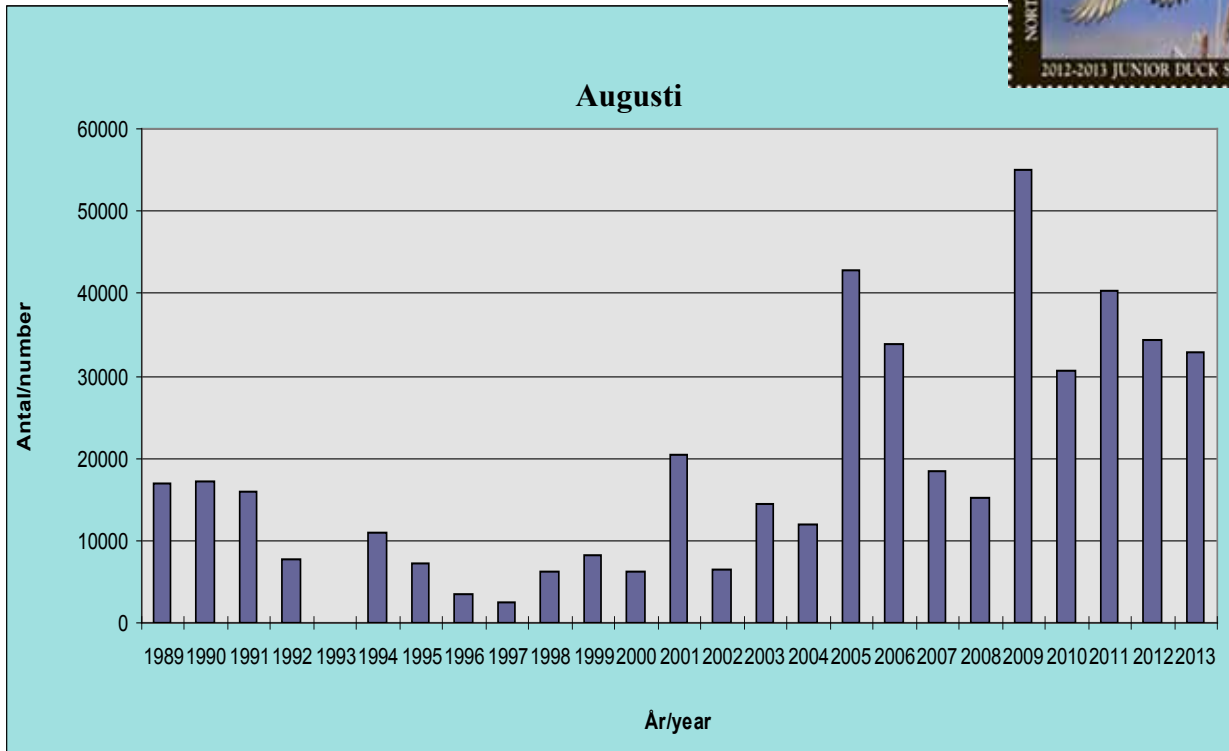
Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands International program. Väderbetingelserna var relativt bra vid alla räkningstillfällena med god sikt och svaga till måttliga vindar. Vid räkningen i augusti var det dock lite regn och i september dimma som emellertid lättade på förmiddagen. Räkningsplatserna var i stort sett bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glånås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svålinge och Åsby. Det blev överlag ganska höga summor denna höst, särskilt under senare delen av hösten. Det har varit höga summor generellt sedan 2003. I augusti och september var antalen nära medelvärdet för de senaste tio åren, men i oktober var det totalt sett rekord. Knölsvanen var väl höstens art med rekord vid samtliga tillfällen. 3500 ex i september är alla tiders rekord för sjön. Knölsvanarna var kvar året ut med makalösa 2800 ex. 26 december. En annan art med synnerliga höga antal var bläsanden med drygt 13000 ex. i oktober. Det är också rekord för Tåkern genom alla tider. Näst högsta dittills var färre än 9000 ex. Rekord var även 550 knipor i september. Det blev även höga summor för snatterand, brunand, vigg och knipa i oktober. Sothönor rastade i stor mängd i augusti och september, med antal omkring dubbelt så höga som medeltalen, 20000 är tangerat högsta antal sedan 1974. Bland fåtaliga arter kan nämnas storskarv, kricka, gräsand, stjärtand och skedand. De stora antalen förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta var bevuxen av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträse *Chara tomentosa*. Bland övriga simfågelobsar kan nämnas fyra alfåglar 20 oktober och tre bergänder 16 november. Två gråhakedoppingar sågs vid Glånås 5 november. En småskrake sågs 19 oktober resp. 16 november.

Våren och sommaren

Under våren sågs som mest 1000 knölsvanar 13 april och 1800 28 maj. 500 sångsvanar noterades 7 april, 600 viggas 9 maj samt 2000 sothöns 12-13 april. Ett par småskrake noterades 17 maj resp. 6 juni. I början av juni fanns omkring 400 brunanddrakar i sjön och 6 juli noterades 1000 ex. från Glånåstornet.

Figur 17. Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2013. Linjen anger rullande treårsmedelvärde. *Total number of waterfowls, exclusive of coots, in Tåkern in the mid-september counts 1974-2013. The line shows running three-year mean.*

Figur 18. Totalt antal inräknade simfåglar vid augustiräkningarna (omkring 17 augusti) och oktoberräkningarna (omkring 15 oktober). Ingen räkning genomfördes i augusti 1993 eller i oktober 1991. *Total number of waterfowls counted in Lake Tåkern in August and October.*

Tabell 2. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

*Number of Waterfowls during the autumn counts. Within brackets is given the mean for the latest ten years counts. * marks new monthly record for Tåkern.*

	17/8	(03-12)	14/9	(03-12)	12/10	(03-12)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	192	(217)	125	(290)	400	(390)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	1	(0)	0	(0)	0	(0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	(1)	0	(1)	0	(1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	45	(185)	129	(243)	55	(220)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	15	(26)	11	(21)	15	(21)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	3060*	(2267)	3500*	(2379)	3370*	(2342)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0	(4)	0	(3)	12	(9)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0	(3)	1	(1)	0	(1)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1500	(2491)	3800	(3849)	13250*	(4227)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	1570	(544)	2300	(892)	380	(462)
Kricka <i>Anas crecca</i>	520	(872)	355	(1266)	260	(352)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	650	(1454)	680	(1081)	1160	(1399)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	9	(15)	37	(161)	12	(75)
Årta <i>Anas querquedula</i>	0	(1)	0	(0)	0	(0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	30	(49)	0	(35)	11	(15)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	10400	(10087)	10700	(9985)	7700	(4526)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	610	(1511)	1100	(1164)	3550	(1795)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	105	(272)	550*	(127)	5000	(1146)
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Obest. änder Anatinae sp.	400	(1704)	0	(2244)	6300	(2493)
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	2	(2)	1	(2)	13	(50)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0	(0)	0	(1)	0	(2)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0	(3)	30	(46)	146	(165)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	13700	(7549)	20000	(9824)	2300	(3399)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Summa:	32809	(29717)	43319	(33789)	38134*	(23344)
% av medelvärdet	110 %		128 %		163 %	

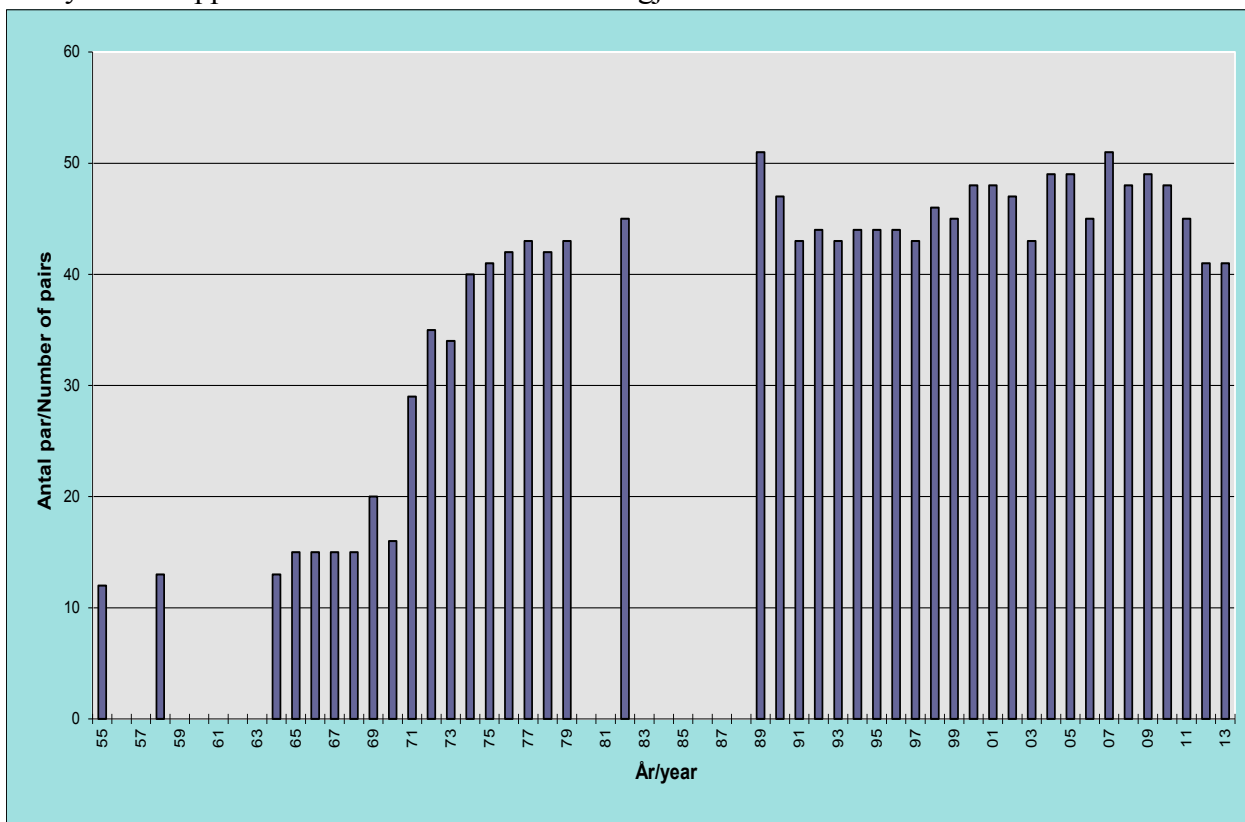

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Lars Gezelius

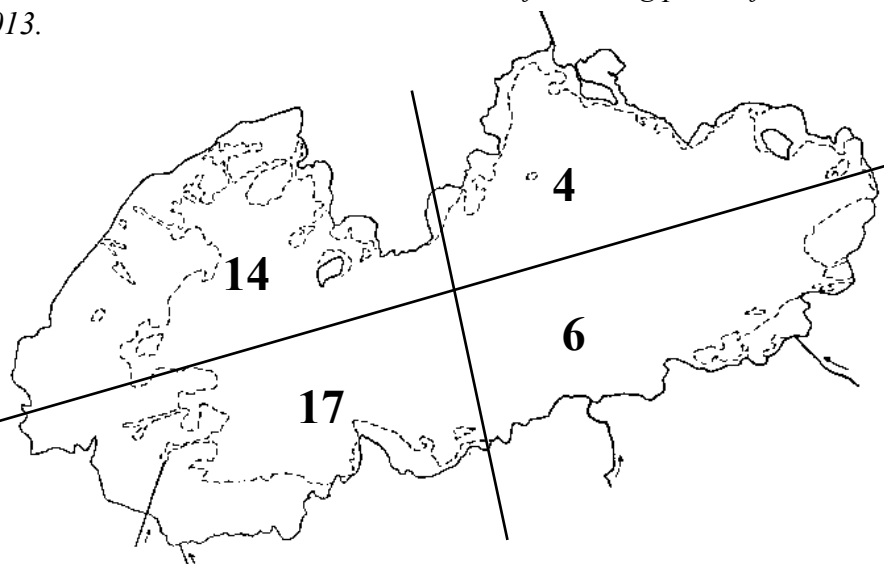

Den första brunhöken sågs 17 mars. Inventeringen pågick fram till midsommar och var intensivast i april, då bobyggnaden pågår. Både honan och hanen bygger med mindre kvistar, vass och starr och fodrar boet med gräs. Likt övriga rovfåglar byggs boet på under hela ruvningstiden och även efter kläckningen. Tätast låg reviren i de breda vassarna utanför Lundtorp. Fördelningen av antalet par i sjöns sektorer blev SW 14 par, NW 16 par, SE 8 par och NE 7 par. Totalt häckade 41 par och stammen visar en liten minskning de senaste åren. Inga ungar har ringmärkts och inga återfynd har rapporterats. Årets sista observation gjordes 19 oktober.

Figur 19 Antalet par av brun kärrhök i Tåkern 1955-2013. *Number of breeding pairs of Marsh Harriers in Tåkern 1955-2013.*

Figur 20. Antal häckande par av brun kärrhök i fyra sektorer, totalt 41 par. *Number of pairs of Marsh Harriers in different parts of the lake, in all 41 pairs.*

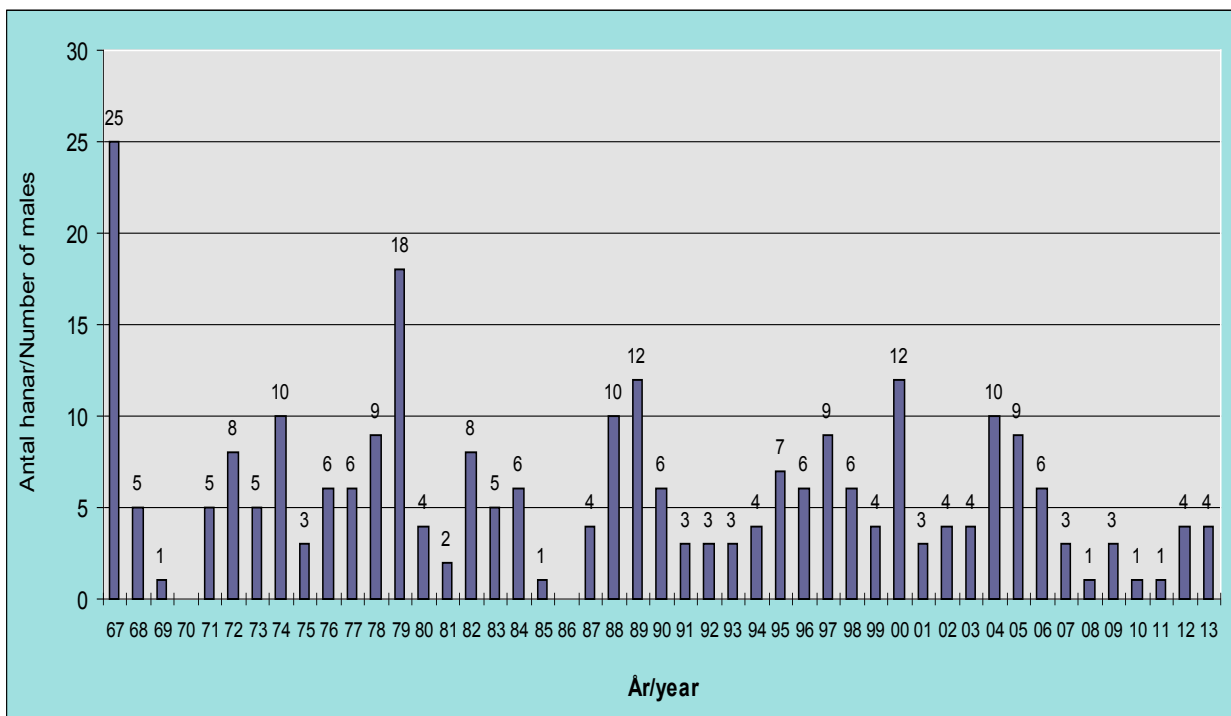

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (VU)

Lars Nilsson

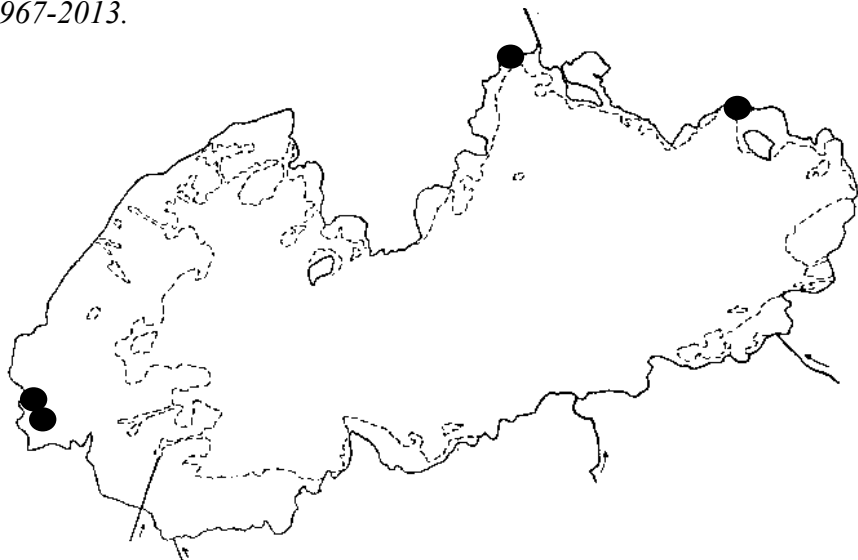
Antalet småfläckiga sumphönor har varierat betydligt mellan åren. I figur 21 visas numerären under de senaste dryga 40 åren. De sista åren på 1960-talet skedde en drastisk minskning då noll till fem individer hördes. 1967 kunde 10-25 exemplar höras på sträckan Väversunda-Renstad. Under 1990-talet kan en svagt uppåtgående trend skönjas. År 2000 var ett toppår med en av de högsta årssummorna under hela perioden. De senaste 12 åren har antalet revir varierat kraftigt, från ett till tio revir per år. Under 2013 gjordes relativt få observationer, 19 maj till 25 augusti. Antalet observationer mer än halverades jämfört med 2012. Fyra revir konstaterades. Troligen får vi även kommande år se en stor variation i antalet spelande fåglar, som kanske inte främst beror på tillgången till lämpliga häckningsbiotoper utan mer på förhållanden i övervintringsområdet och under flyttning.

Figur 21. Antal spelande småfläckiga sumphönor vid Tåkern 1967-2013. *Number of whistling Spotted Crakes at Tåkern 1967-2013.*

Figur 22.

Revir av småfläckig sump-
höna i slutet av maj och
början av juni 2013. *Ter-
ritories of Spotted Crakes
in late May and early June
2013.*

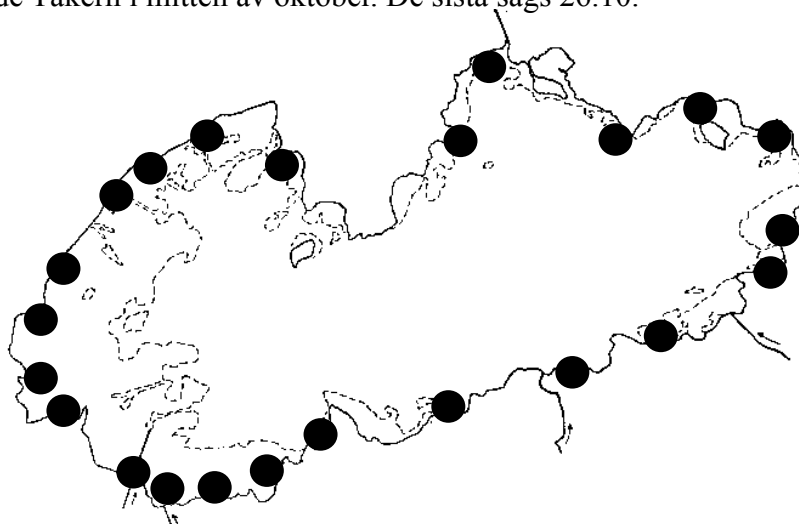
Trana *Grus grus*

Lars Gezelius

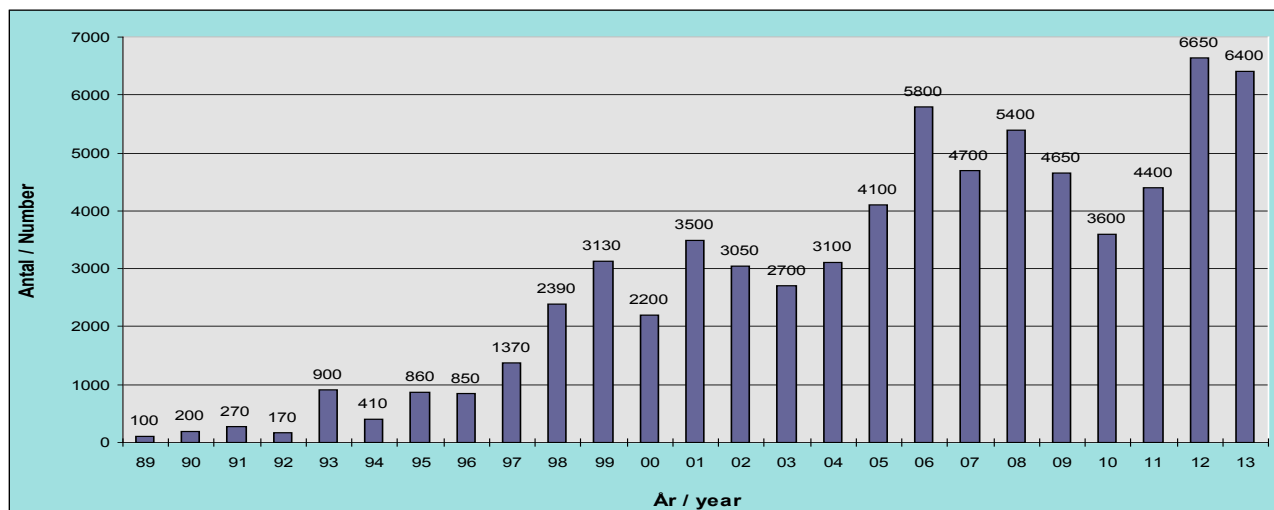
Första tranan sågs relativt sent, 29 mars, men den månaden var ju riktigt kall. Under våren räknades tranor i samband med gåsräkningarna i mars - april. Alltsedan våren 2006 har det varit tämligen låga antal vårrastande tranor. Vårmax för trana blev endast 660 ex. 13 april. Vårrekordet är från 2004 då 3220 ex. rastade. Sammantaget bedöms ca 400 ex. ha översomrat vid sjön. Under april till juni markerades ensamma par, varnande fåglar eller par med ungar på karta över Tåkern. I år bedöms att 23 par påbörjat häckning vid sjön, vilket är ungefär som de senaste årens antal. Trenden är hela tiden en svagt ökande häckande population. Endast enstaka av paren sågs med ungar. Förmodligen är predationen hög p.g.a. att rävpopulationen är stor. Vid räkningarna under hösten noterades antalet tranor med följande resultat:

17/8	31/8	17/9	28/9	12/10	26/10
2240	3700	6400	4700	105	-

Tranorna rastade alltså med som mest 6400 ex. 15 september, vilket är näst högsta antalet för Tåkern. Medeltalet för åren 2002-11 är 4510 ex. 11 oktober sågs 10 700 ex passera Tåkern på hög höjd. Under hösten räknades andelen ungfåglar. Bland 774 åldersbestämda tranor var andelen årsungar 10,6 %. Tranorna lämnade Tåkern i mitten av oktober. De sista sågs 26.10.

Figur 23. Häckningsplatser för tranor vid Tåkern 2013, 23 par. *Territories of Cranes at Tåkern 2013, 23 pairs.*

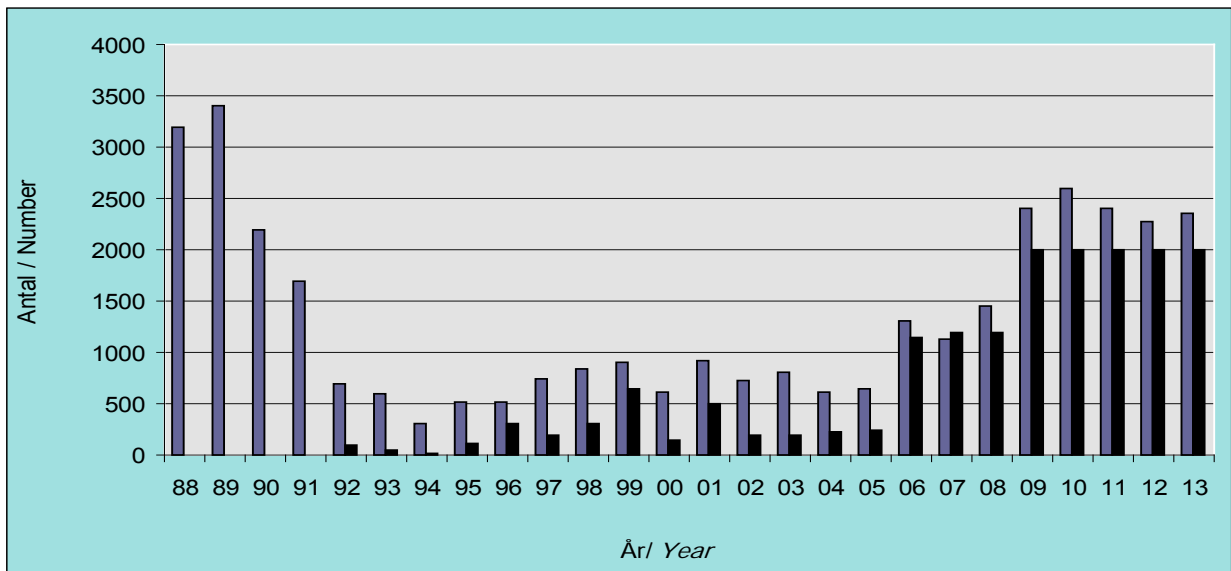
Figur 24. Högsta dagsnotering av tranor vid Tåkern under höstarna 1989-2013. *Highest number of Cranes at Tåkern during the autumns 1989-2013.*

Skrattmåsar *Chroicocephalus ridibundus*

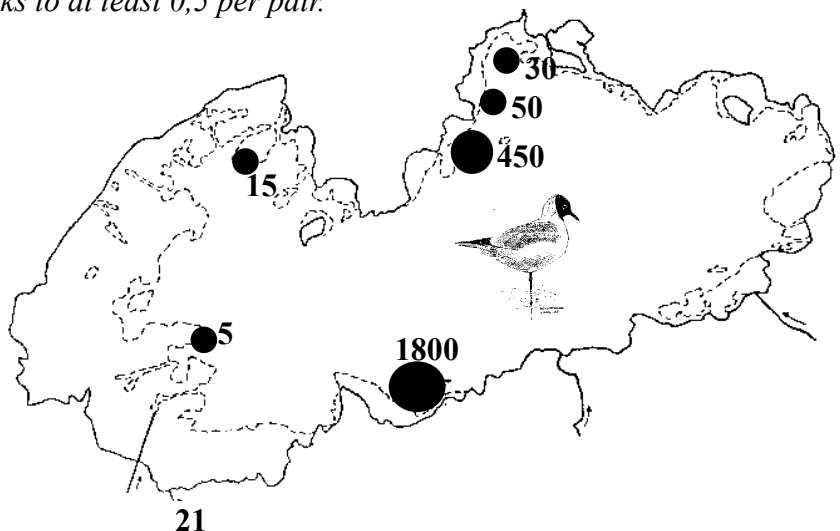
Lars Gezelius

Enstaka fåglar dök upp 22 mars. Större antal (400 ex.) noterades 2 april vid Glänås. I maj påbörjade ca 2350 par häckning i två huvudkolonier. Liksom de senaste åren häckade alla par på öar ute i sjön. De nyskapade öarna vid Glänås var fortsatt mycket attraktiva och de blev även i år den dominerande häckningsplatsen. Vid Glänås var paren uppdelade på de olika öarna med 1000 par på stora ön och 800 par på öarna närmast tornet, vilket ger totalt ca 1800 par vid Glänås. Vid Tovören fanns totalt 530 par spridda på de flesta öar, med tre huvudkolonier om 30, 50 respektive 450 par. I övrigt fanns några kolonier i västra delen med totalt 20 par. Liksom föregående år gick häckningen över lag bra för skrattmåsarerna. Predationen var måttlig i form av några attacker av mink som konstaterades vid Tovören. Några enstaka döda adulta fåglar utan yttre skador noterades, men inga sjuka fåglar sågs. Detta år beräknas totalt 2000 ungar ha blivit flygga, vilket ger 0,85 ungar per par. Ungfågelproduktionen har legat på denna tämligen goda nivå de senaste fem åren. I juni ringmärktes 120 boungar. Tre återfynd har rapporterats under året, ett från Irland, ett från Belgien och ett från Frankrike.

Figur 25. Antal par 1988-2013 och ungfågelproduktion 1992-2013 hos skrattmåsar. För åren 1988-91 saknas data angående ungfågelproduktionen, men baserat på anteckningar på fältkartor dessa år bedömer vi att antalet ungar då var minst 0,5 ungar per par. *Number of breeding pairs of Black-headed Gulls 1992-2013 and number of fledglings 1992-2013 in Tåkern. During the years 1988-91 we estimate the number of chicks to at least 0,5 per pair.*

Figur 26. Skrattmåsens häckningsplatser i början av juni, 2350 par. *Breeding sites of the Black-headed Gull in early June, 2350 pairs.*

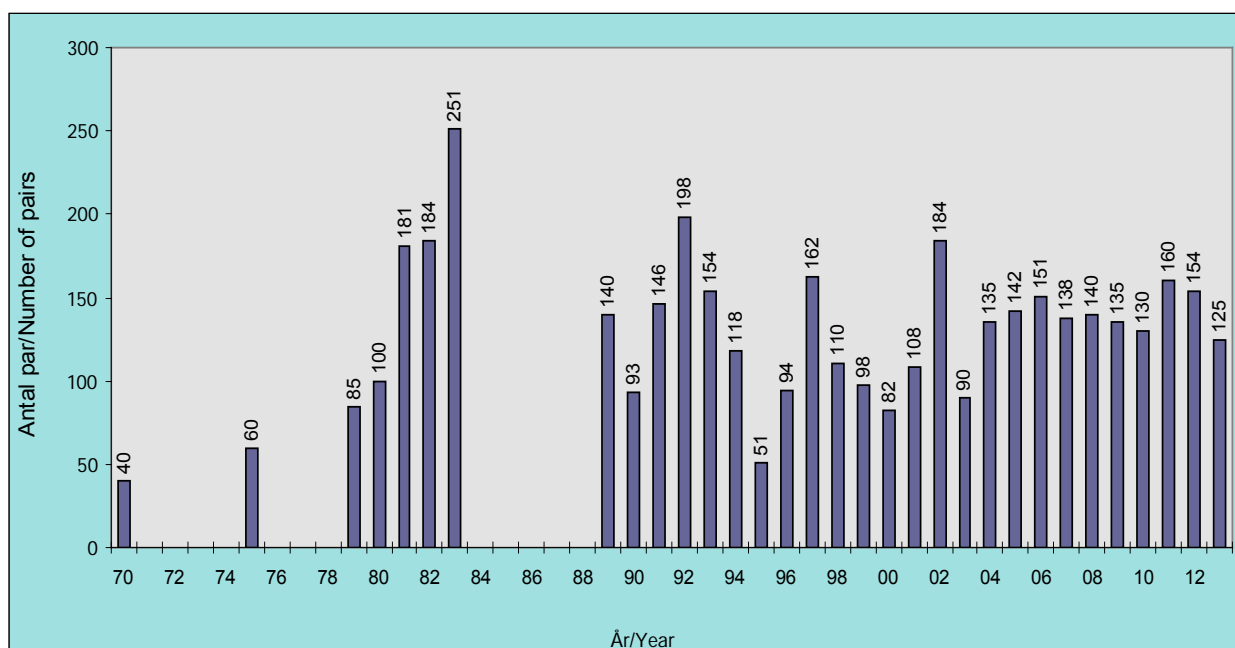

Fisktärna *Sterna hirundo*

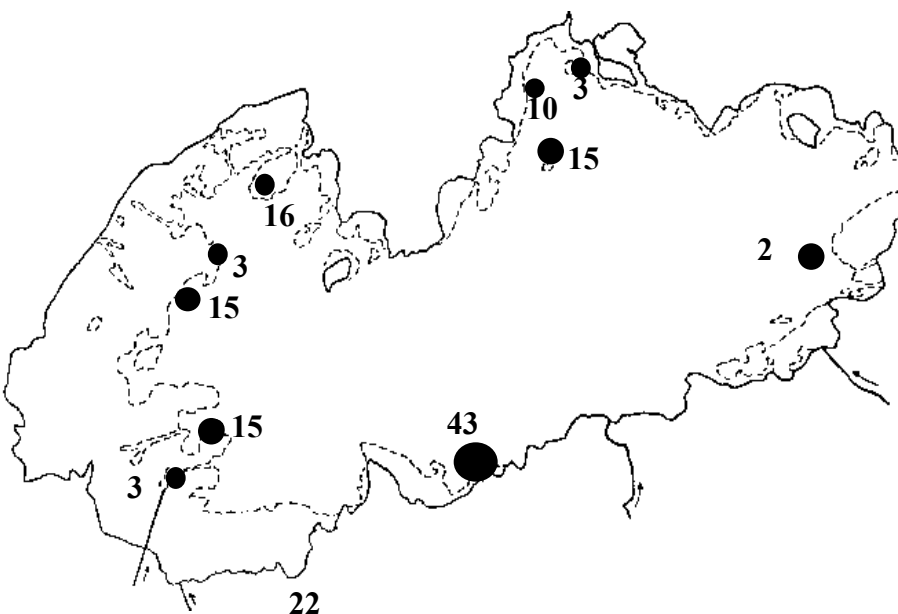
Lars Gezelius

Årets första observation gjordes 15 april. I år häckade 125 par fisktärnor i Tåkern, vilket är under medeltalet för åren 2003-12 som är 137 par. Populationen i Tåkern varierar med relativt snabba svängningar, men de senaste åren har det varit en mer stabil nivå kring 130-140 par. Spridningen av kolonierna i sjön var även i år ganska stor, vilket framgår av kartan nedan. Uppskattningsvis kom minst 150 ungar på vingarna vid sjön detta år. De konstgjorda träflottarnas (totalt sju st) attraktivitet var stor även i år. I år häckade 40 par fisktärnor (32 %) på flottarna mot 32 - 56 par åren 2004-12. Under året ringmärktes 28 ungar, de flesta vid Glänås. 7 ungar märktes även i Gryts skärgård. Ett återfynd har rapporterats och det var en fågel märkt 2011 som kontrollerades på Irland i augusti 2013.

Figur 27. Antalet häckande par fisktärnor i Tåkern 1970-2013. *Number of breeding pairs of Common Tern in Tåkern 1970-2013.*

Figur 28. Fisktärnans häckningsplatser (antal par) i Tåkern 2013, totalt 125 par. *Breeding sites (number of pairs) of Common Tern 2013, in all 125 pairs.*

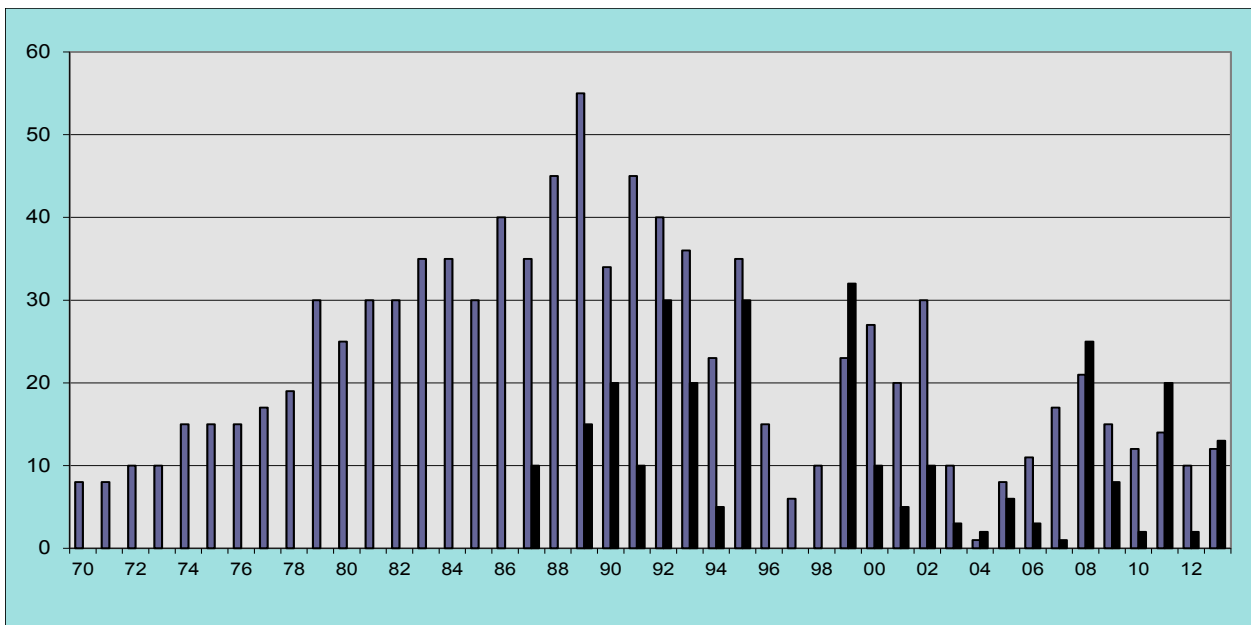

Svarttärna *Chlidonias niger* (VU)

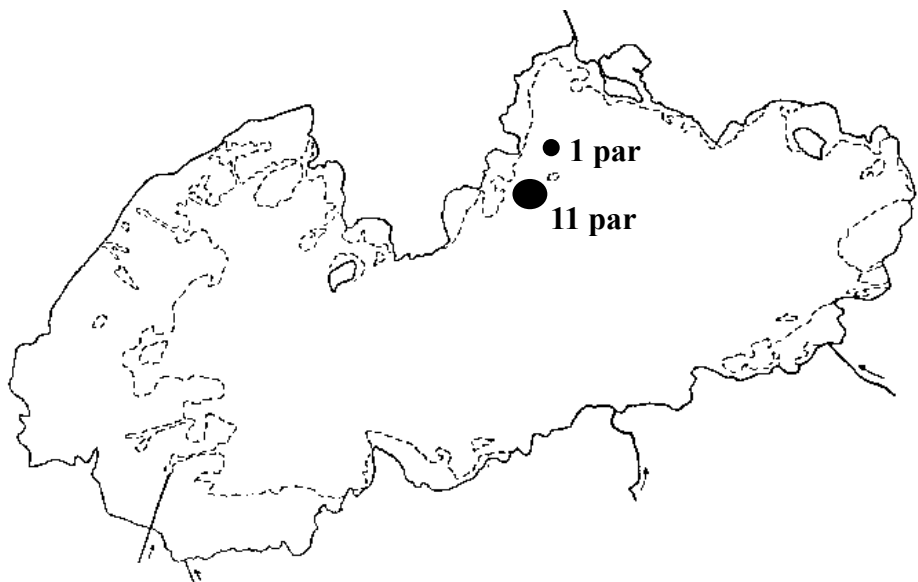
Lars Gezelius

Efter toppåren i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet har populationen fluktuerat ganska kraftigt med en minskande trend och en ungfågelproduktion som sällan är god. De senaste åren har populationen legat på ca 10-20 par med undantag för bottenåret 2004. Årets första svarttärna sågs 9 maj vid Svälänge. 11 par påbörjade häckning på en låg ö av vassrotfält vid Tovören i slutet av maj och ett par strax norr därom. Det var samma plats som de tre föregående åren. Äggkullstorleken kontrollerades i 12 bon 7 juni och det var 11 bon med tre ägg och ett bo med ett ägg, vilket ger ett medeltal på 2,8 ägg per par. I slutet av juni skedde minst sex omläggningar. Åtta ungar ringmärktes. 13 årsungar sågs på Sjötuna 31 juli. Sålunda blev minst 13 ungar flygga, vilket är ett relativt gott resultat. Totalt har nu 147 svarttärnor märkts i Tåkern genom åren. Årets sista observation gjordes 25 augusti.

Figur 29. Antal par 1970-2013 och ungprouktion (svarta staplar) 1987-2013 hos svarttärna. *Number of breeding pairs of Black Tern 1970-2013 and number of fledglings (black bars) 1987-2013 in Tåkern.*

Figur 30. 12 par svarttärnor påbörjade häckning (svarta punkter). *12 pairs of Black Tern started breeding (at the black dots).*

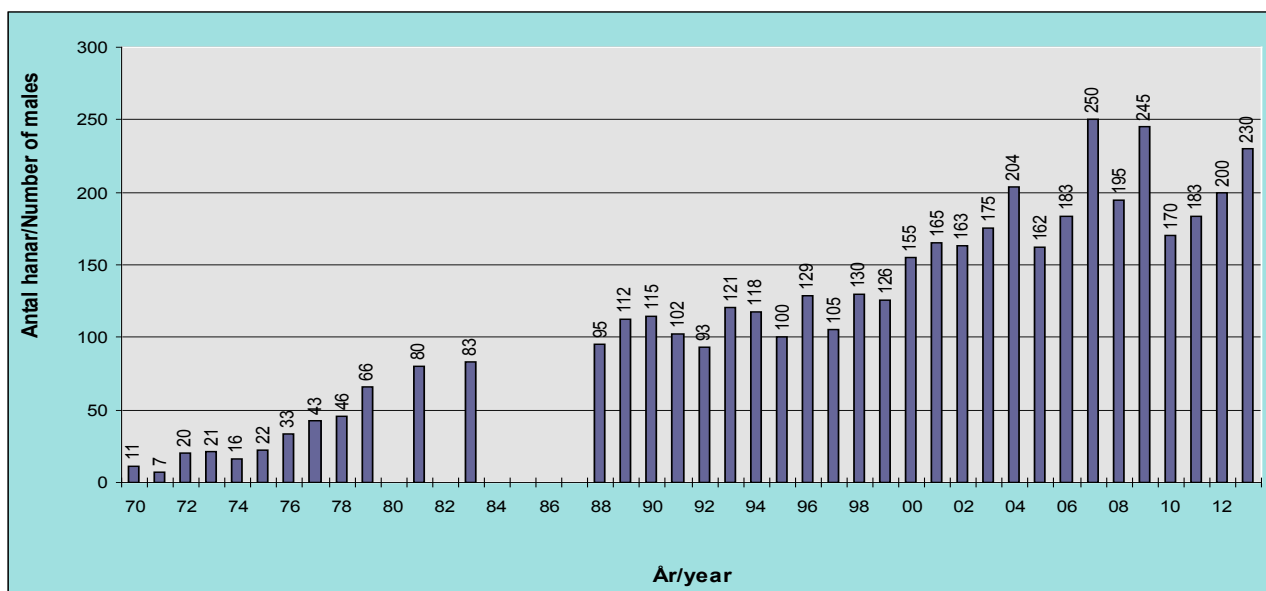

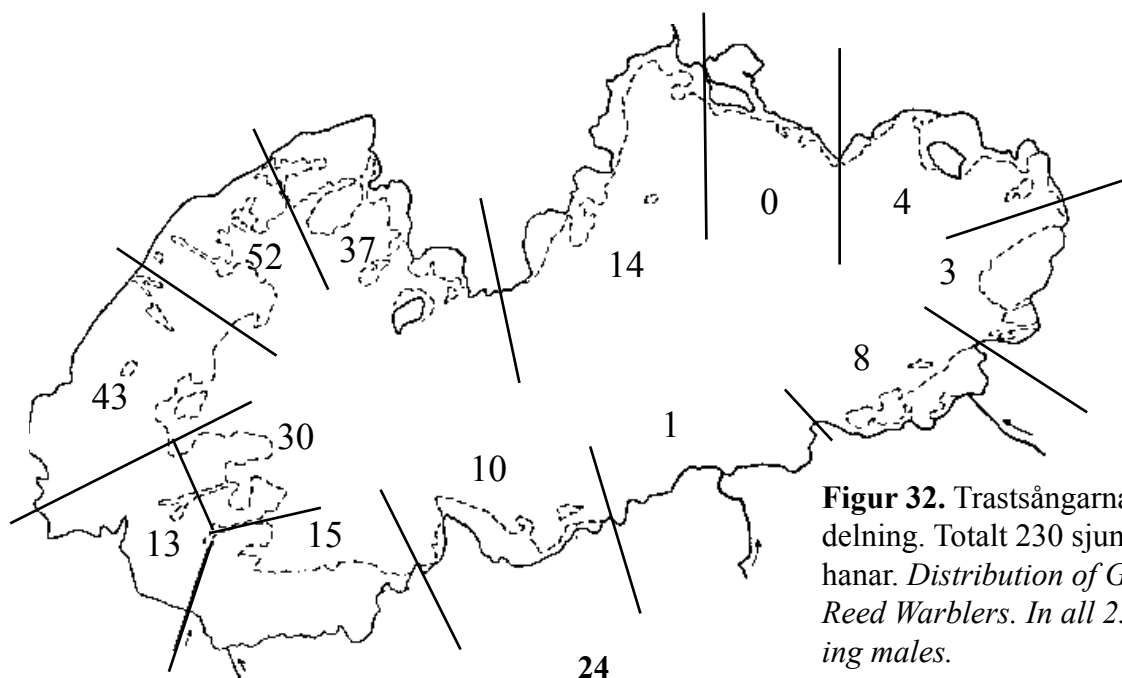
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (NT)

Lars Gezelius

Årets insats koncentrerades på att inventera antalet sjungande hanar. Första trastsångaren hördes redan 27 april. I stort sett alla vassområden blev inventerade och sjungande hanar prickades in på vasskartor från 22 maj till 16 juni. Flera områden blev besökta fler än två gånger. Årets inventering slutade på hela 230 sjungande hanar, vilket är tredje högsta någonsin. Det är fortsatt höga tätheter i Renstad Yttre samt vid Åsby-Källstadviken. Under den standardiserade märkningen vid Renstad kanal i juli-september fångades endast tre trastsångare, vilket är klart lägre än de två föregående höstarna med 12 resp. 13 ex. 2010 fångades sju ex. och 2009 tre ex. 2007 och 2008 uteblev arten helt i fångsten. Fångststatistiken vid Renstad kanal har sålunda inte korrelerat särskilt väl med antalet sjungande hanar de senaste åren. En fågel ringmärktes 14 september. Det är ett av senaste fynden någonsin i Sverige.

Figur 31. Antalet revirhävande trastsångare i Tåkern 1970-2013. *Number of singing males of Great Reed Warbler in Tåkern 1970-2013.*

Figur 32. Trastsångarnas fördelning. Totalt 230 sjungande hanar. *Distribution of Great Reed Warblers. In all 230 singing males.*

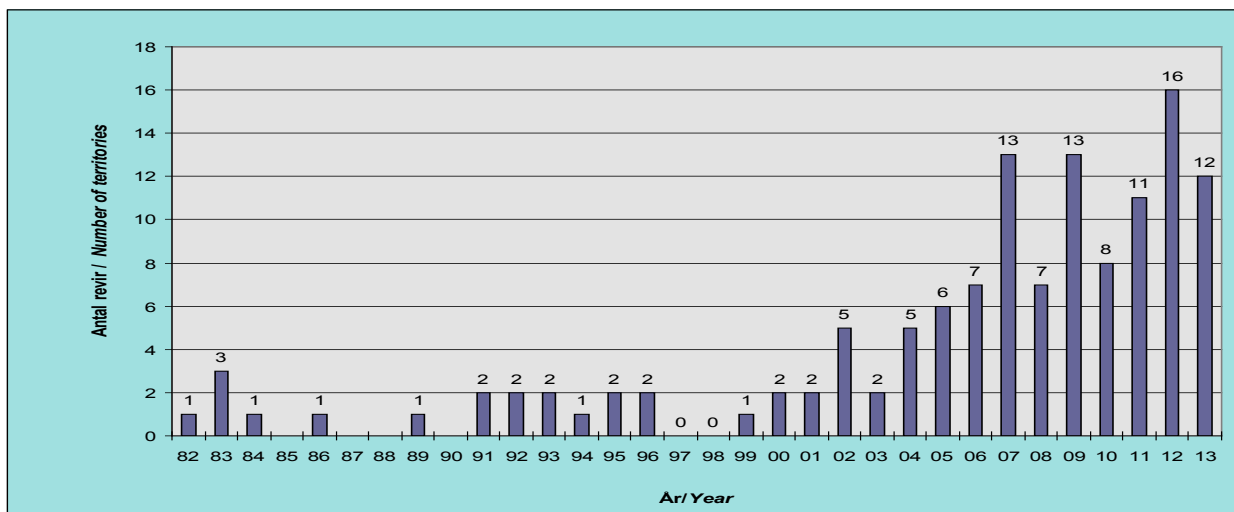

Vassångare *Locustella luscinioides* (NT)

Lars Gezelius

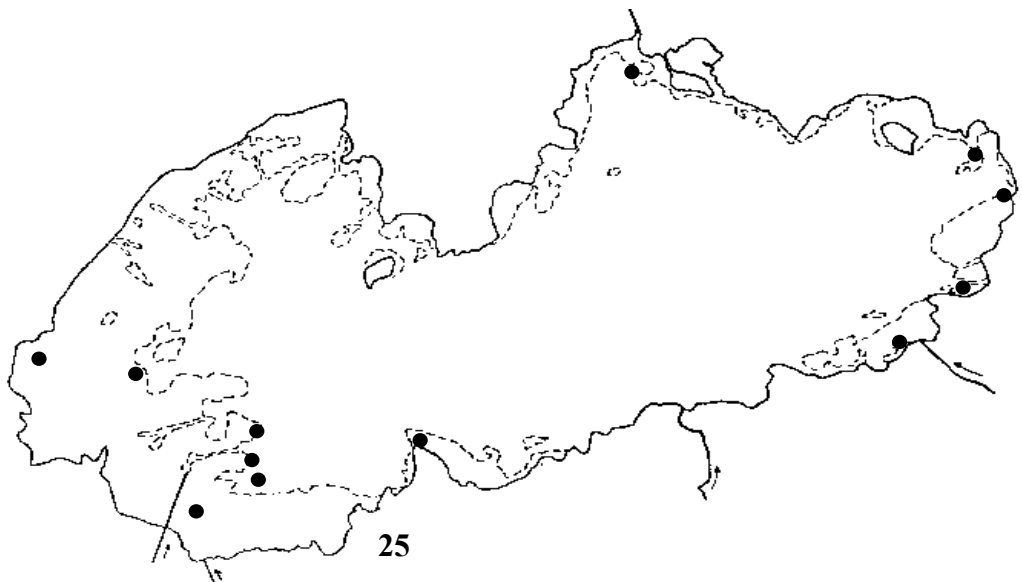
Efter ett förstafynd 1972 och en första konstaterad häckning 1996 har Tåkernbeståndet av vassångare ökat sedan början av 2000-talet. År 2012 gjordes en ny toppnotering med 16 revirhävande hanar och minst sju inledda häckningar. Artens etablering i Tåkern, såväl som i Sverige, är intressant att följa, varför ett färgmärkningsprojekt inleddes 2007. Vi märker våra vassångare med en orange färgring över aluminiumringen på höger ben och två individuella färgringar på vänster ben. Färgmärkningarna ger oss också möjligheter att studera vassångarens ortstrohet. Hittills har endast två hanar återkommit till Tåkern ett år efter att de ringmärkts, vilket antyder att de flesta fåglar som dyker upp är nya individer, eventuellt förlängda flyttare från den europeiska kontinenten. Under 2012 genomfördes studier av vassångarens habitatval i Tåkern, vilket tidigare inte undersökts i Sverige. Karaktäristiskt för de flesta besatta revir var områden täckta av tjocka mattor med liggande fjolårsvass. Antalet videbuskage var högre i undersökta revir jämfört med slumpmässigt provtagna vassområden.

Arten noterades i år med 12 revir relativt spridd i sjön, med relativt många fynd i östra delen av sjön. Fyra årsungar märktes under sensommaren vid Renstad kanal. Totalt har nu 69 vassångare ringmärkts i Tåkern.

Figur 33. Antalet revirhävande vassångare i Tåkern 1992-2013. *Number of singing males of Savi's Warbler in Tåkern 1992-2013.*

Figur 34. Revir av vassångare i Tåkern 2013. Totalt minst 12 sjungande hanar. *Distribution of territories of Savi's Warbler. Totally 12 singing males.*

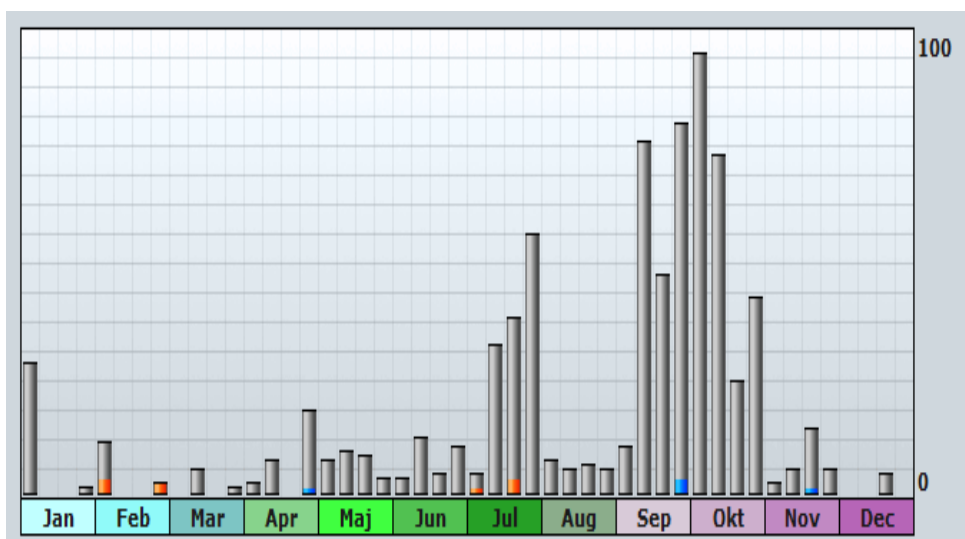
Skäggmes *Panurus biarmicus*

Lars Gezelius

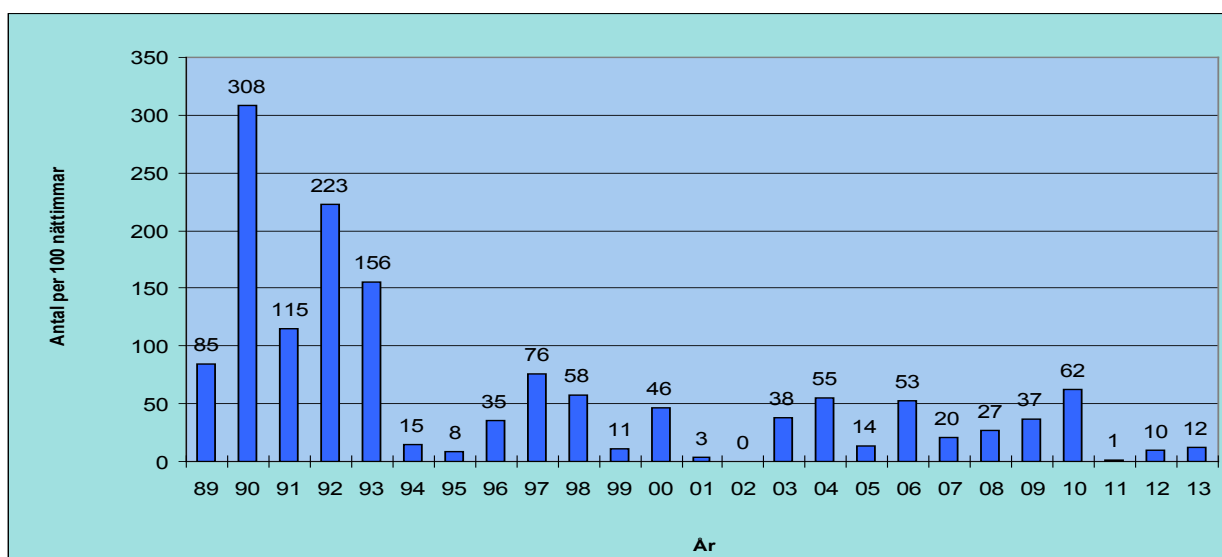
Vintern inleddes och avslutades kallt men däremellan var den tämligen normal, varför skäggmesarna bör ha klarat sig relativt bra. Hela 133 observationer under året finns på Artportalen och arten noterades alla månader med fördelning enligt figur 35. Skäggmesar i högflykt noterades under hösten med 30-50 ex. vid Renstad kanal.

Höstmärkning

Totalt märktes 61 flygga skäggmesar vid den standardiserade fångsten vid Renstad kanal. I figur 36 visas fångsten per nättimme under september-oktober för de senaste åren, vilket kan ge en fingervisning om förändringar av populationsstorleken. Mellan 1993 och -94 skedde en kraftig minskning och därefter har populationen legat på en lägre nivå och fluktuerat. Medelfångsten 2003-2012 är 32 fåglar per 100 nättimmar.

Figur 35. Antalet rapporterade skäggmesar per vecka vid Tåkern 2013.
Number of reported Bearded Tits per week 2013.

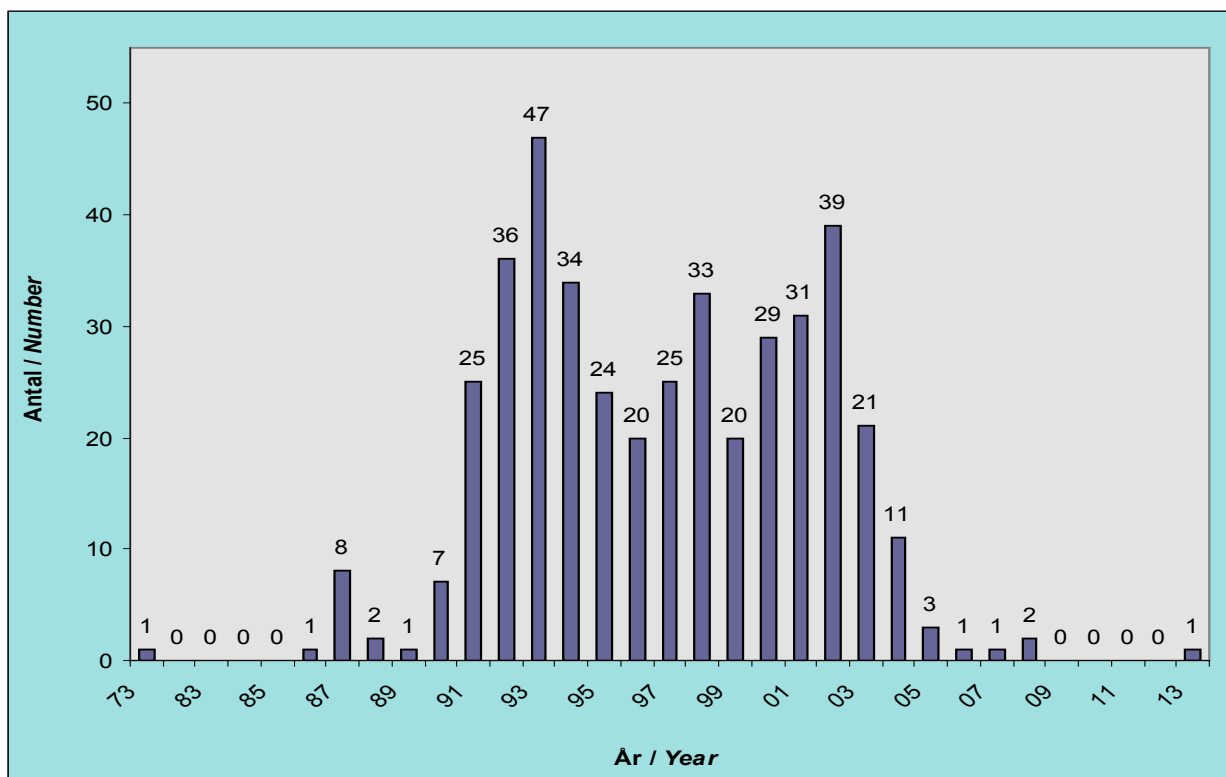
Figur 36. Antalet fångade skäggmesar per 100 nättimmar under september-oktober 1989-2013.
Number of trapped Bearded Tits per 100 net-hours during September-October 1989-2013.

Pungmes *Remiz pendulinus* (EN)

Lars Gezelius

Bobyggande vid Svälinge konstaterades i början av maj, där två fåglar sågs. Boet färdigställdes inte, men en fågel noterades där 18 juni. Ett ex hördes även på västra sidan av Hånger 6 juni samt ett ex. vid Glänås 15 juni. Ett ex. sågs också vid Renstad kanal 17 september och även vid Glänås samma dag. Populationen har även en vikande trend i Sverige och arten har nu klassats som starkt hotad på den nya rödlistan. Det är troligen ingenting i Tåkerns biotoper som spelar in eftersom det finns gott om björkridåer utefter kanalerna som fortsatt erbjuder goda häckningsplatser.

Figur 37. Antal funna påbörjade/kompleta pungmesbon vid Tåkern 1973-2013. *Number of found nests of Penduline tit (in various stages) at Tåkern 1973-2013.*

Ringmärkning / Bird ringing

Lars Gezelius

Under året märktes 2304 fåglar av 59 arter, vilket är det lägsta antalet sedan 1995. Totalt har nu nästan 108 000 fåglar av 155 arter märkts i fältstationens regi sedan starten 1964. Det blev ingen ny märkart för stationen men det blev årsrekord för skrântärna. Bland ovanliga märkarter kan nämnas dvärgbeckasin och blåhake. Ett fenologirekord var den trastsångare som fångades vid Renstad kanal 14 september. 433 fåglar märktes av Göran Bergengren vid Slästorp, Boxholms kommun, bl.a. många mesar, finkar och siskor.

Märkning av boungar

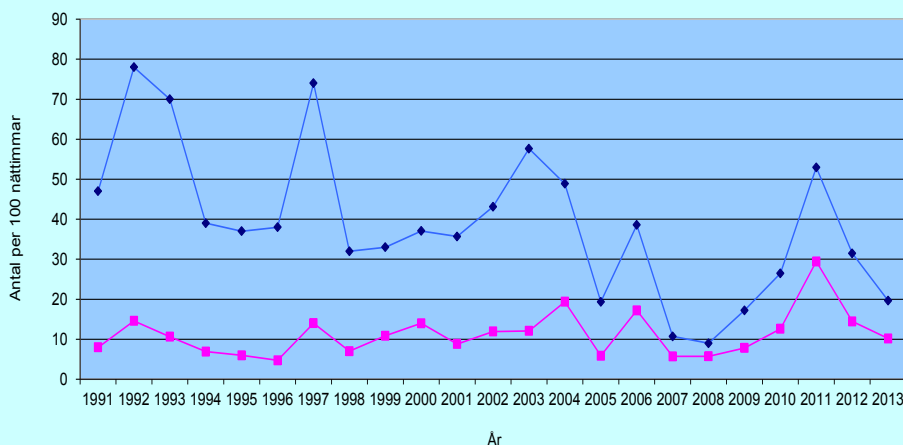
Under året märktes 642 boungar av 15 arter, vilket är något lägre jämfört med de senaste sju årens antal kring 1000. Arbetet koncentrerades som vanligt på måsar och holkhäckande arter. Skrattmå, fisktärna och svarttärna märktes i stor omfattning. Bland ovanligheter detta år var 144 märkta skrântärnor i Gryts skärgård. Antalet märkta boungar i holkar blev endast 312, vilket är tämligen lågt. Flest blev det som vanligt av svartvit flugsnappare med 163 ungar märkta.

Höstmärkning

Fångstinsatsen vid Renstad kanal 1 juli till 12 oktober resulterade i 2534 nättimmar, varav samtliga föll inom ramen för den standardiserade vassmärkningen. Antalet nättimmar var i juli 932, i augusti 1086, i september 402 och i oktober 114. Vad gäller trender, i form av antalet fåglar märkta per 100 nättimmar, kan vi konstatera att det blev låga antal för de vasslevande arterna rör- och sävsångare samt sävsparv (se figur 38). Endast två sävsparvar fångades per 100 nättimmar, vilket är klart under medeltalet på fem. Under hösten ringmärktes fem dvärgbeckasiner och en enkelbeckasin vid Glänås.

Återfynd och kontroller

Hittills har 23 återfynd/kontroller rapporterats under året. Tre av de färgmärkta skrântärnorna från Gryt lästes av; två i Tunisien i oktober och en i Tyskland i augusti. En svarttärna märkt i Tåkern 2008 fångades och kontrollerades i Holland. I juli kontrollerade vi en sävsångare märkt i Kroatien 2011.

Figur 38. Antal fångade rørsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar vid Renstad kanal 1991-2013.

Tabell 3. Antalet ringmärkta fåglar 2013. Inom parentes anges hur många som var boungar. *Number of ringed birds in 2013. Ringed as nestlings within brackets.*

Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	1
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	1 (1)
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	5
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	1
Skrattmå <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	120 (120)
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	3 (3)
Skrântärna <i>Sterna caspia</i>	144 (144)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	35 (35)
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	8 (8)
Tornseglare <i>Apus apus</i>	5 (5)
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	5 (5)
St. hackspett <i>Dendrocopos major</i>	1
Trädpiplärka <i>Anthus pratensis</i>	1
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	2
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	5
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	16
Blåhake <i>Luscinia svecica</i>	1
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	2
Rödstart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1
Koltrast <i>Turdus merula</i>	10
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	2
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	1
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	4
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenob.</i>	261
Kärsångare <i>A. palustris</i>	7
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	512
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	3
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	2
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	2
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	15
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	8
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	13 (4)
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	1
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	82
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	6 (5)
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	171 (163)
Skägges <i>Panurus biarmicus</i>	60
Entita <i>Poecile palustris</i>	24 (7)
Talltita <i>Poecile montanus</i>	6
Tofsmes <i>Parus cristatus</i>	1
Svartmes <i>Periparus ater</i>	2
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	163 (28)
Talgöxe <i>Parus major</i>	231 (93)
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	10
Kaja <i>Corvus monedula</i>	7
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	23 (21)
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	1
Pilfink <i>Passer montanus</i>	89
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	7
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	1
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	91
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	1
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	20
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	1
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	30
Stenknäck <i>Coccothraustes coccoth.</i>	6
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	11
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	61
Antal arter: 59	
Summa:	2304 (642)

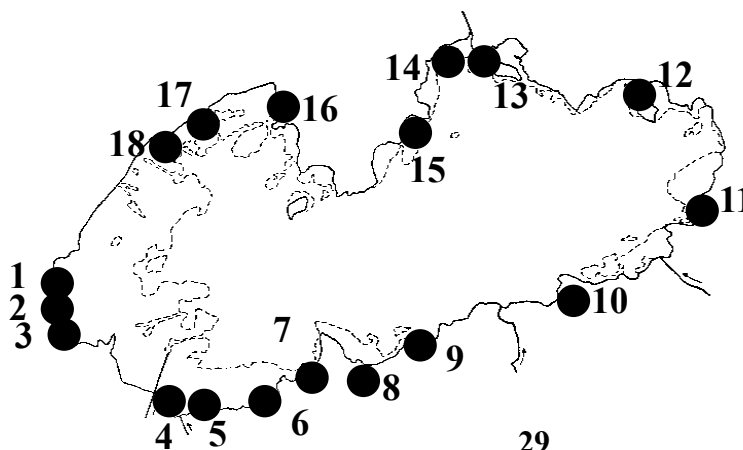
Inventering av Tåkerns strandängar

Lars Nilsson, Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Lars Gezelius, Jan Henriksson & Gunnar Myrhede

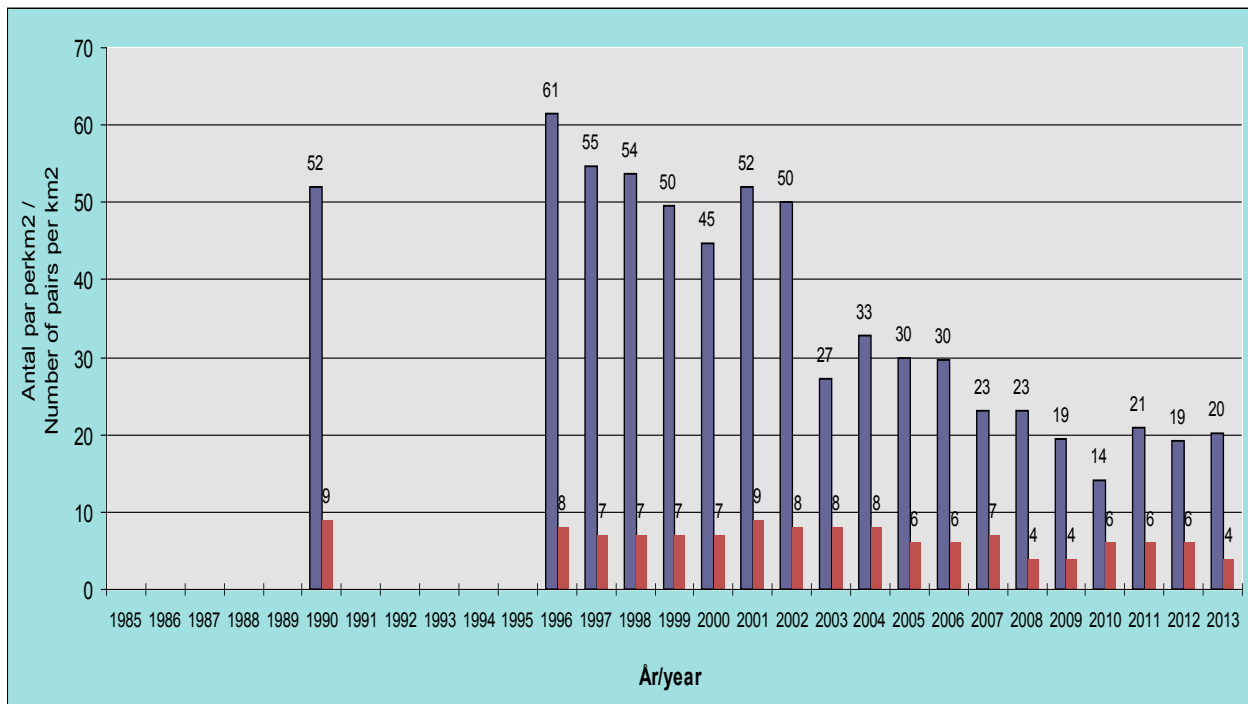
Under året har 18 hävdade, öppna strandängar besökts under häckningstid med syfte att dokumentera antalet häckande fåglar. Mest intresse har ägnats de typiska strandängsarterna; vadare, ängspiplärka och gulärta. Observationer av andra arter, såsom andfåglar, har naturligtvis också noterats. De större ängarna har besökts 5-10 gånger från slutet av april till midsommar. Mindre och mer lättinventerade ängar besöktes 3-5 gånger. I det följande redovisas resultaten tillsammans med siffror från tidigare år. I tabellen nedan sammanfattas antalet häckande par av tofsvipa, rödbena och gulärta. Karteringen av dessa arter är tillförlitlig samtidigt som förekomsten av dessa arter indikerar att områdets hävd är relativt god. När det gäller tofsvipa står siffran oftast för högsta antalet ruvande fåglar och för rödbenan liksom gulärlan antalet revirhävdande par. Arealen avser inventerad strandäng inklusive den s.k. blå bården, för tre av strandängarna har arealen korrigerats. 15 strandängar har inventerats sedan 2003. Under 2011 tillkom två strandängar; Toregårdsängen och Glänås, samt 2012 Svålingemaden.

Tabell 4. Antal revir av tofsvipa, rödbena och gulärta på Tåkerns välhävdade strandängspartier 2013, inom parentes anges antal per km². *Number of breeding Lapwings, Redshanks and Yellow Wagtails on the meadows at Tåkern 2013, within brackets are given number per km².*

	Storlek (ha)	Tofsvipa Lapwing	Rödbena Redshank	Gulärta Yellow Wagtail
1. Väversundamaden	22	1 (5)	-	-
2. Charlottenborgsmaden	15	2 (13)	1	-
3. Lövängsborgsmaden	18	5 (28)	1	-
4. Renstadmaden	7	1 (14)	0	-
5. Kvarnängen	16	8 (50)	1	-
6. Bankängen	23	6 (26)	1	1
7. Toregårdsängen	10	2 (20)	1	-
8. Svanshals äng	21	2 (10)	1	1
9. Glänåsängen	2	1 (50)	1	1
10. Sjötuna	9	3 (33)	1	-
11. Furåsa/Hov	23	3 (13)	-	1
12. Säby	16	4 (25)	-	3
13. Svålingemaden	8	- (-)	-	-
14. Herrestad	15	1 (7)	-	-
15. Källstad hopabete	26	- (-)	2	-
16. Källstadviken	5	- (-)	-	1
17. Yxstad strand	12	10 (83)	1	1
18. Åsby	19	5 (26)	1	1
Summa:	267	54 (20)	12 (5)	10 (4)

Figur 39. Strandängarnas lägen.
The location of the meadows.

Figur 38. Antal revir av tofsvipa (blå staplar) och rödbena (rödbena) på Tåkerns inventerade strandängar 1996-2013. *Number territories of Lapwing (blue) and Redshank (red) on the investigated meadows at Tåkern 1996-2013.*

Väversundamaden 22 ha

En medelstor strandäng som ligger nedanför Väversunda kyrka vid sydvästra delen av Tåkern. Ängen avgränsas i väster av kyrkogården och några tomter, samt innefattar även en yta med flera grova almar strax norr om kyrkan. Betestrycket har varit måttligt eller tämligen gott på de lite torrare delarna av ängen, men vissa år kommer betesdjuren ut för sent på säsongen för att lyckas hålla vegetationen i schack. Närmast vassen brukar relativt hög gräsvegetation snabbt komma upp på våren. Vassen utanför strandängen är tät utan öppningar och kanaler.

Antal häckande par:

	1996-2000	2001-05	2006-10	2011	2012	2013
Tofsvipa	4,2	1,8	1,8	1	1	1
Rödbena	0,2	0,2	0,6	1	-	-
Enkelbeck	?	?	?	?	?	1
Gulärsla	?	?	-	-	-	-

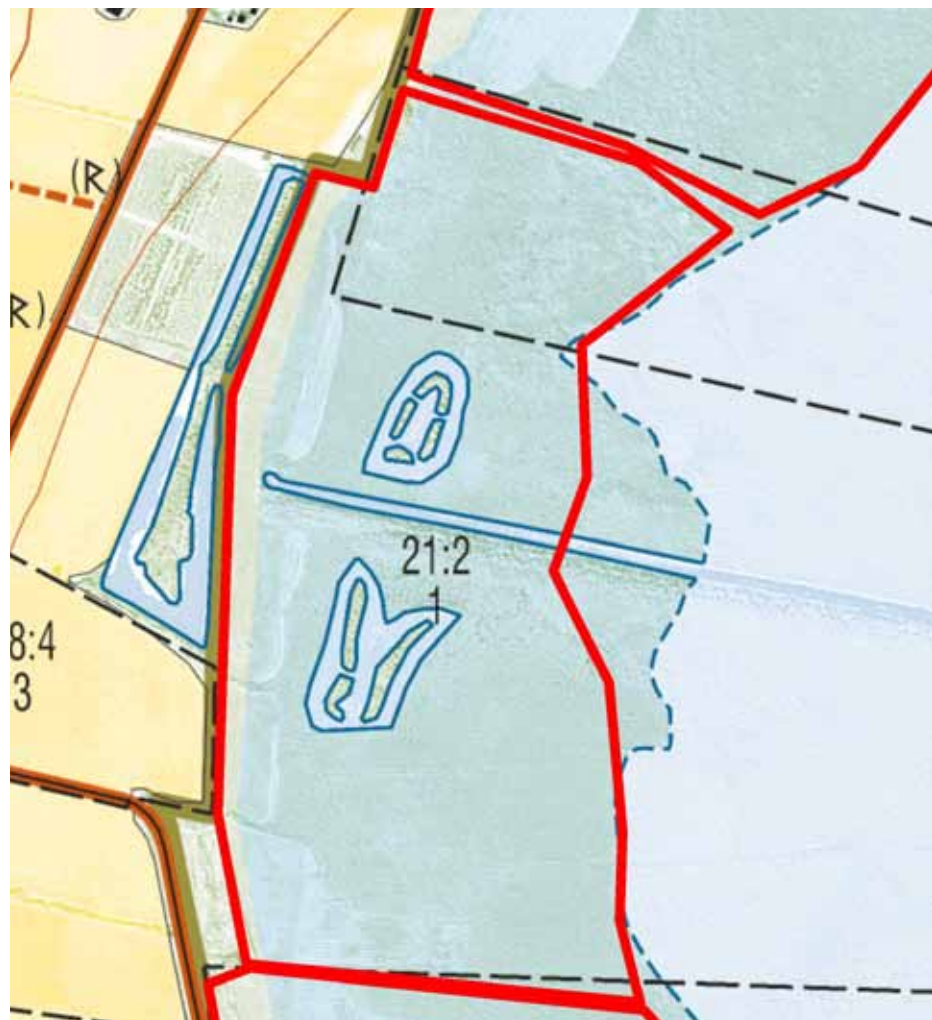

Charlottenborgsmaden 15 ha

Den här ytan har tidigare legat för fäbot. Med början 1999 startade en restaurering av området. Med hjälp av grävmaskin skapades norr och söder om Charlottenborgskanalen två dammar med öar. De är 0.5-1 m djupa och ca 1 ha stora. Även kanalen har breddats och fördjupats. Av någon anledning har träd planterats på kanalbanken ! När vårens högvatten dragit sig tillbaka betas området. Den här ytan är en blandning av olika miljöer med olika behov av hävd. Trots, eller tack vare, detta hopkok av grävmaskinsmiljöer varvat med slättermad är fågellivet rikt och antalet arter våtmarksfåglar stort. I slutet av april noterades att vegetationen delvis var ganska högvuxen. Gränsande till strandängen breder sälgbuskagen ut sig. Tofsviporna häckar framförallt på angränsande åkrar men ungarna drar efter kläckning snabbt ned till strandängen.

Antal häckande par:

	Medel 00-05	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Snatterand	0,5	1	1	2	1	-	1	-	-
Årta	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Skedand	1,5	1	-	-	1	1	-	-	-
Tofsvipa	5	4	2	1	1	1	-	2	2
Enkelbeck	4,2	4	4	3	3	3	2	4	4
Rödbena	2,2	3	2	1	1	2	1	1	1
Gulärta	0,2	-	1	2	-	1	-	-	-
Ängspiplärka	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-

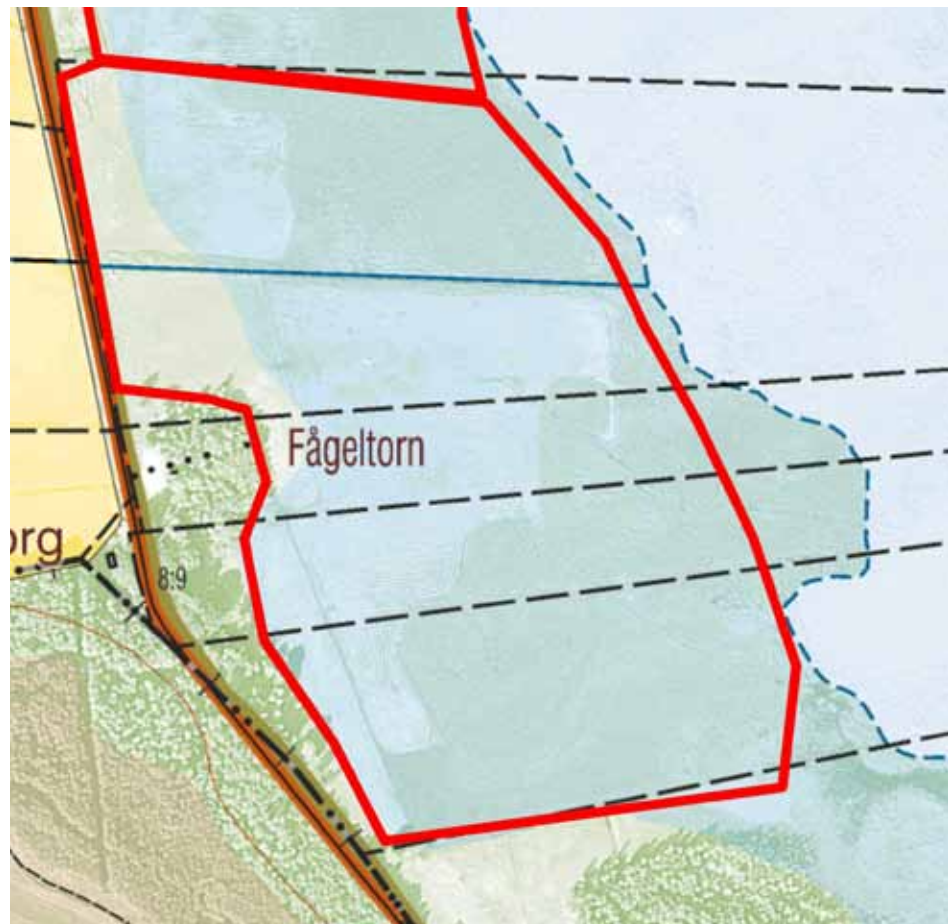
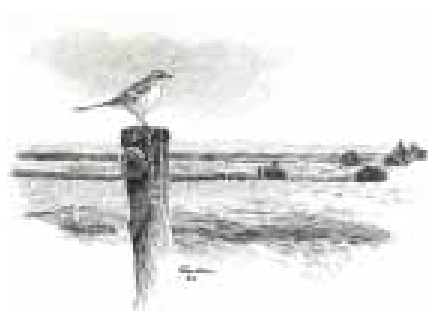
Lövängsborgsmaden 18 ha

1988 påbörjades restaureringen av Lövängsborgsmaden genom fräsning och hela dagens yta om ca 18 ha blev klar 1991. Restaureringen bekostades av Tåkernfonden WWF. Maden sköts genom slåtter och den utförs med ett rotorslåtteraggregat i augusti. Det slagna gräset strängläggs och samlas upp alternativt eldas. Efterbetning sker med nötkreatur/hästar. Karaktäristiskt för slåtterängen är att gräset växer kraftigt när värmen kommer och vattnet sjunker undan. Det gör att fåglarna kan vara svårsedda från mitten av maj och fram till slåttern. Ytan inventerades på fåglar från slutet av april när de första viporna lägger ägg till mitten av juni. Inventeringen genomförs med hjälp av handkikare och tubkikare från plattformen och den närliggande vägen.

	medel 1993-99	2000-2004	2005-09	2010	2011	2012	2013
Årta	1,4	0,2	0,6	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,3	1,2	1,6	1	1	1	2
Tofsvipa	13	7	5,6	2	2	1	5
Enkelbeckasin	ca 14	12	8,2	6	4	6	5
Dubbelbeckasin	0,3	0,2	-	-	-	-	-
Rödbena	4,7	3	2	2	2	1	1
Brushane	0,4	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	1	0,4	0,6	-	-	-	-
Gulärta	0,7	0,2	0,2	-	-	-	-

Övriga observationer:

Dubbelbeckasin, flera obsar i maj.

Renstadmaden 7 ha

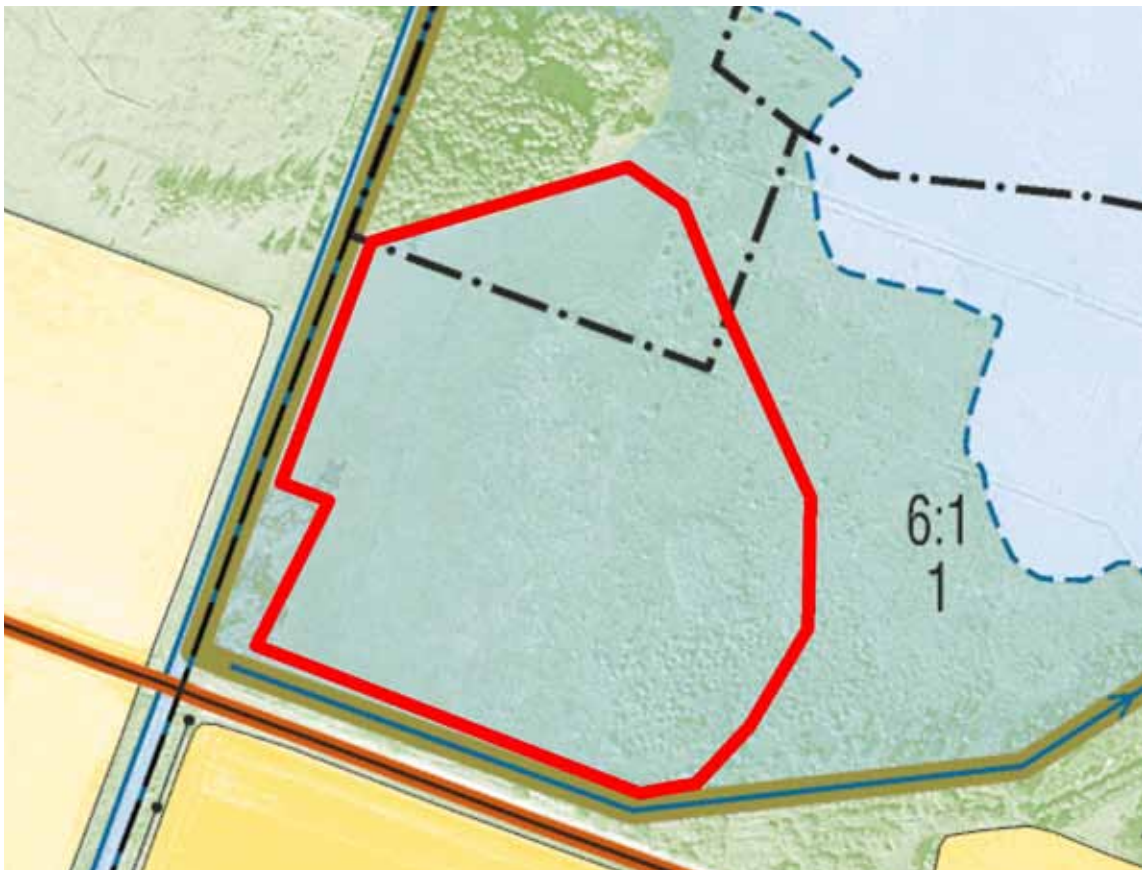
Restaureringen av denna slåttermad strax öster om Ramstad kanal påbörjades under hösten 1997 i Länsstyrelsens regi med buskröjning och fräsning av starrtuvor. Den restaurerade ytan är ca 7 hektar. Maden kan avspanas väl från vallen eller vägen söder om maden. I augusti 2002 släpptes de första betesdjuren på ytan som varit obetad under många år. Betestrycket blev dock för svagt och under efterföljande vår fanns mycket långt fjolårsgräs och stora tuvor. Från 2003 har betningen fungerat tillfredsställande. Redan i mitten av april hade vegetationen kommit upp och ingen vattenspiegel syntes.

Antal häckande par:

	medel 1998 - 2002	2003-07	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gräsand	1,1	1	-	-	-	-	-	-
Årta	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,0	1	-	1	-	-	1	-
Tofsvipa	4,0	2	1	3	2	3	1	1
Enkelbeckasin	5,6	3,6	1	4	4	1	3	2
Rödbena	0,2	0,6	-	-	1	1	-	-

Övriga observationer:

Dubbelbeckasin 10 maj.

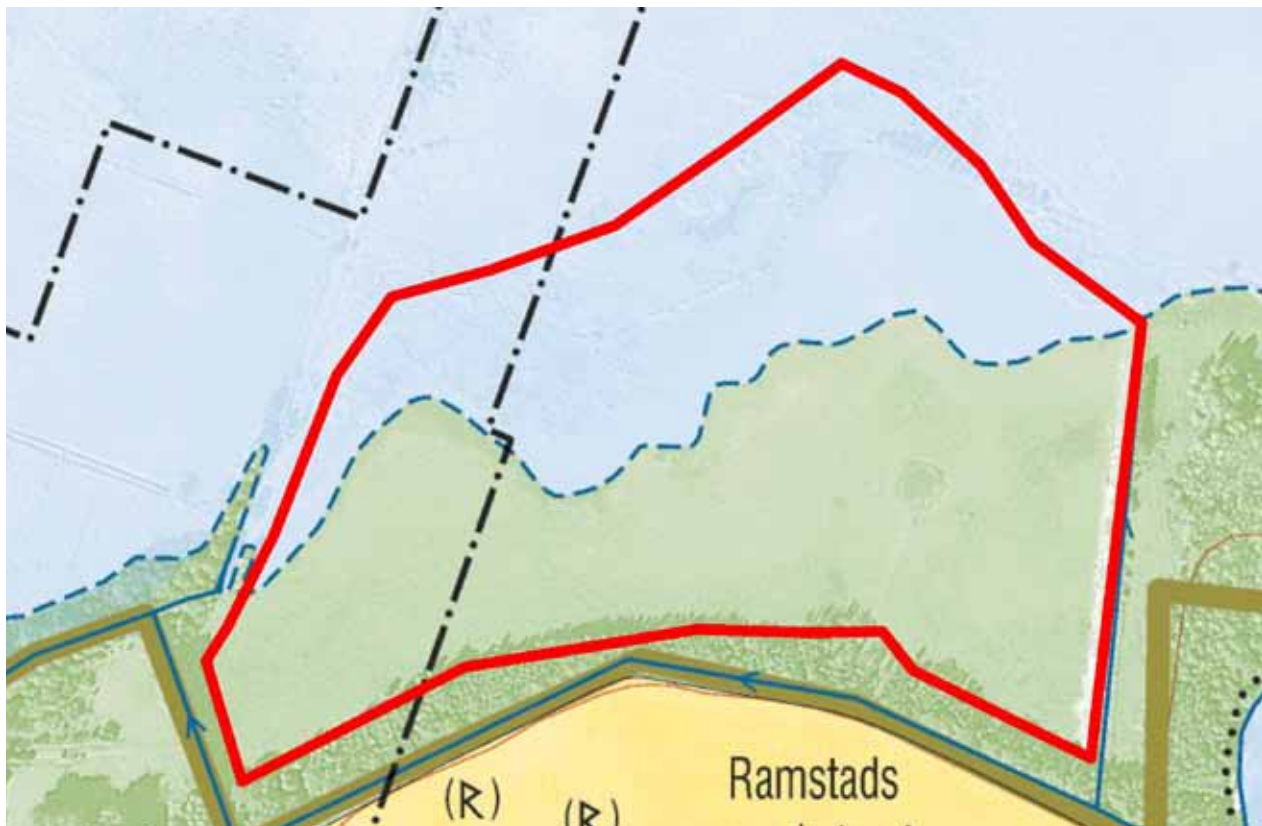

Kvarnängen 16 ha

Effekterna av restaureringen 1993 då den blå bården bearbetades med specialmaskin har efter hand klingat av. Betestrycker på ängsmarken är oförändrat bra men tyvärr visar djuren inget större intresse för att beta i den blå bården. Bården är därför ganska igenvuxen med högt gräs och kaveldun.. Under hösten föregående år gjordes vissa maskinella rönjningar i den blå bården.

Antal häckande par:

	medel 1985-89	1995-99	2000-04	2005-09	2010	2011	2012	2013
Tofsvipa	8,4	18	5	3	5	5	4	8
Enkelbeck.	3,6	5	4	3	3	3	3	1
Rödbena	1,6	3	1,8	-	1	1	1	1
Ängspipl.	2,8	1	-	-	-	-	-	-
Gulärta	1,6	2,8	0,4	-	-	-	1	-

Bankängen 23 ha

Ängen är fortfarande i väl hävdad skick även om betetrycket minskat under senare år. Antalet häckande och rastande fåglar har också minskat något. Den blå bården är inte speciellt blå längre bl a beroende på att betesdjuren sällan går ut här och betar. Någon form av maskinell bearbetning av bården, kanske i kombination med ökat betetryck, behövs för att återge Bankängen dess förlorade stjärnstatus. Storspoven har glädjande nog återkommit efter tio års bortovaro.

Antal häckande par:

	medel 1996-69	2000-03	2004-08	2009	2010	2011	2012	2013
Strandskata	1	1	0,4	1	1	1	-	6
Tofsvipa	15	12	6	6	6	5	5	5
Enkelbeck.	3	1,8	3	3	2	3	4	-
Rödspov	0,25	-	-	-	-	-	-	1
Storspov	0,25	0,3	-	-	-	-	1	1
Rödbena	1	1,3	0,8	1	1	2	1	1
Gulärta	-	0,8	0,8	-	-	1	1	

Övriga observationer:

skedand 2 par.
ägrethäger 1 ex. 24-25 april.

Toregårdsängen 10 ha

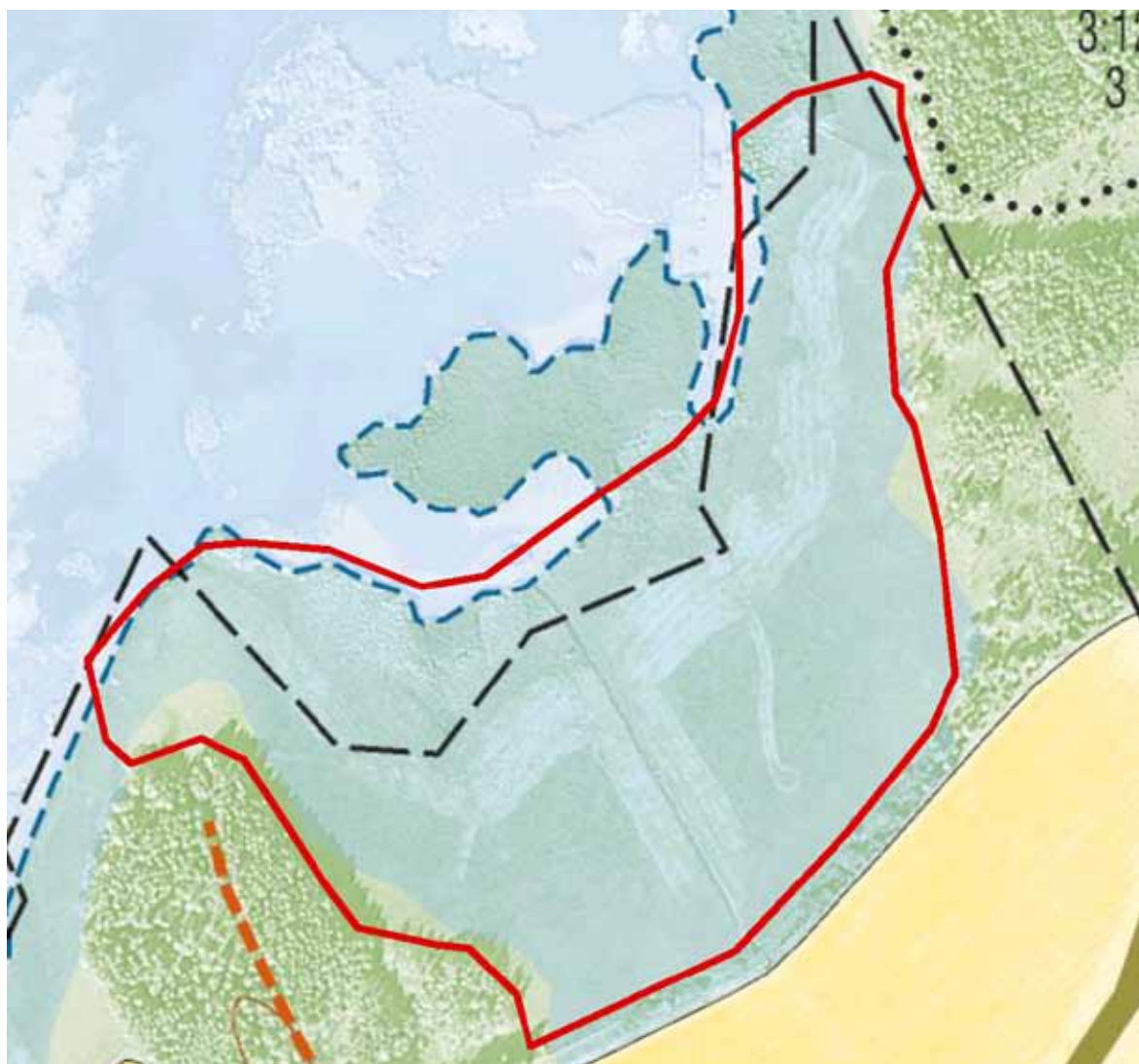
Denna äng har successivt under 2000-taligt blivit bättre hävdad och 2011 inkluderades den i strandängsprogrammet. Området har restaurerats under senare år, träd och buskar har röjts.

Antal häckande par:

	2011	2012	2013
Tofsvipa	2	2	2
Enkelbeck.	3	3	3
Rödbena	1	1	1
Gulärta	-	-	-
Strandskata	-	-	1

Övriga observationer:

skedand 2 par.
årta 1 par.

Svanshals äng 21 ha

Observationerna har dels skett från vandringsleden som går över ängen och dels från den bro som går över ett dike mitt på ängen. Under de senaste åren har de sämst hävdade avsnitten putsats och betestrycket har ökat. Det har medfört att hävden nu är mycket god över hela området. Trots den goda hävden är antalet häckande fåglar inte imponerande.

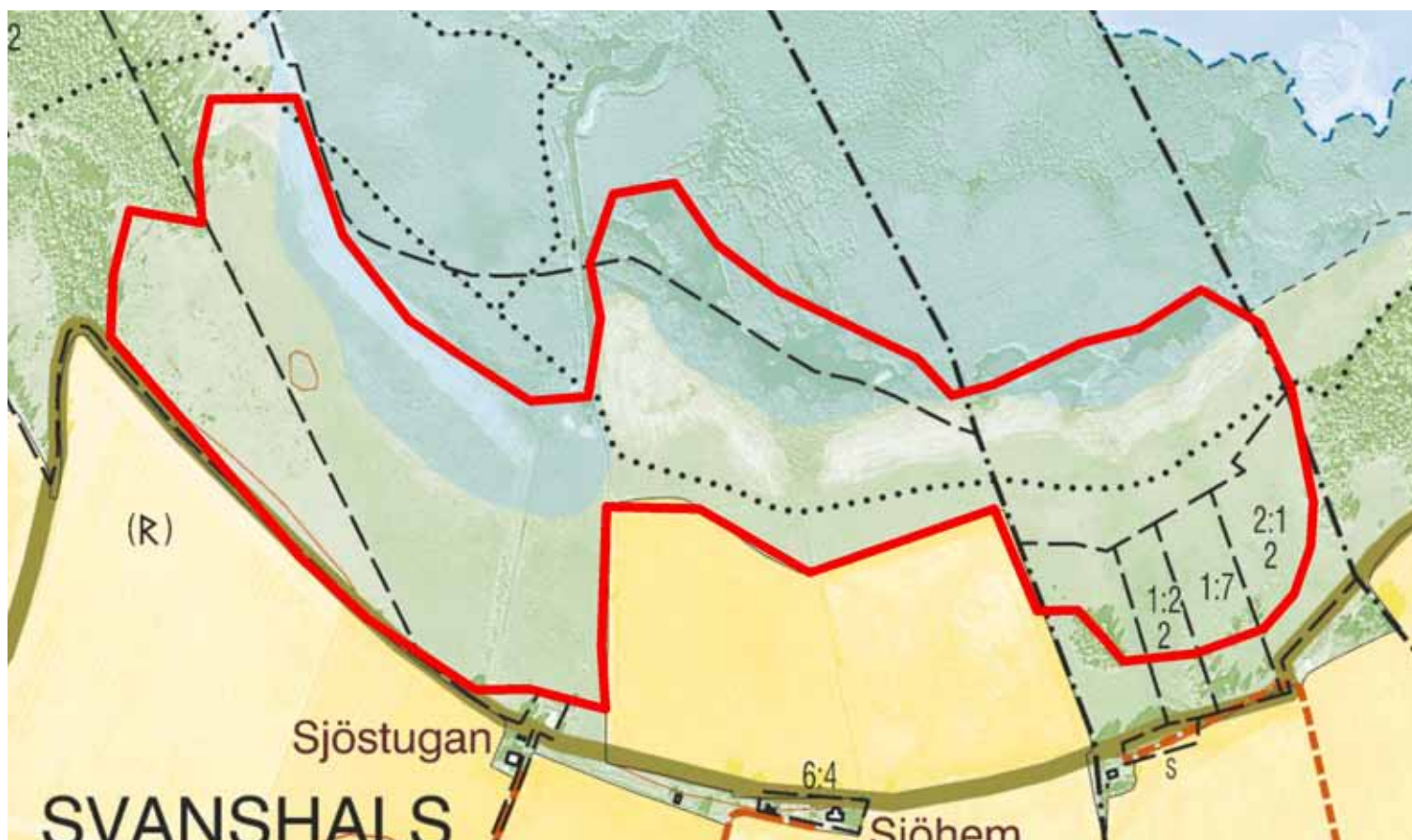
Antal häckande par:

	1985-89	1996-2000	2001-05	2006-10	2011	2012	2013
Strandskata	0,2	0,4	-	0,2	-	1	-
Tofsvipa	7	14	3	1,6	3	4	2
Enkelbeck.	8	4	3	2,4	3	3	1
Storspov	0,4	-	-	-	-	-	-
Rödbena	0,4	1,2	1	0,6	-	1	1
Ängspiopl.	2,6	2	0,8	0,4	-	-	-
Gulärsla	3,8	3,2	1,6	1,6	1	-	1

Övriga observationer:

årta 1 par.

dubbelbeckasin 1 spelande 11 maj.

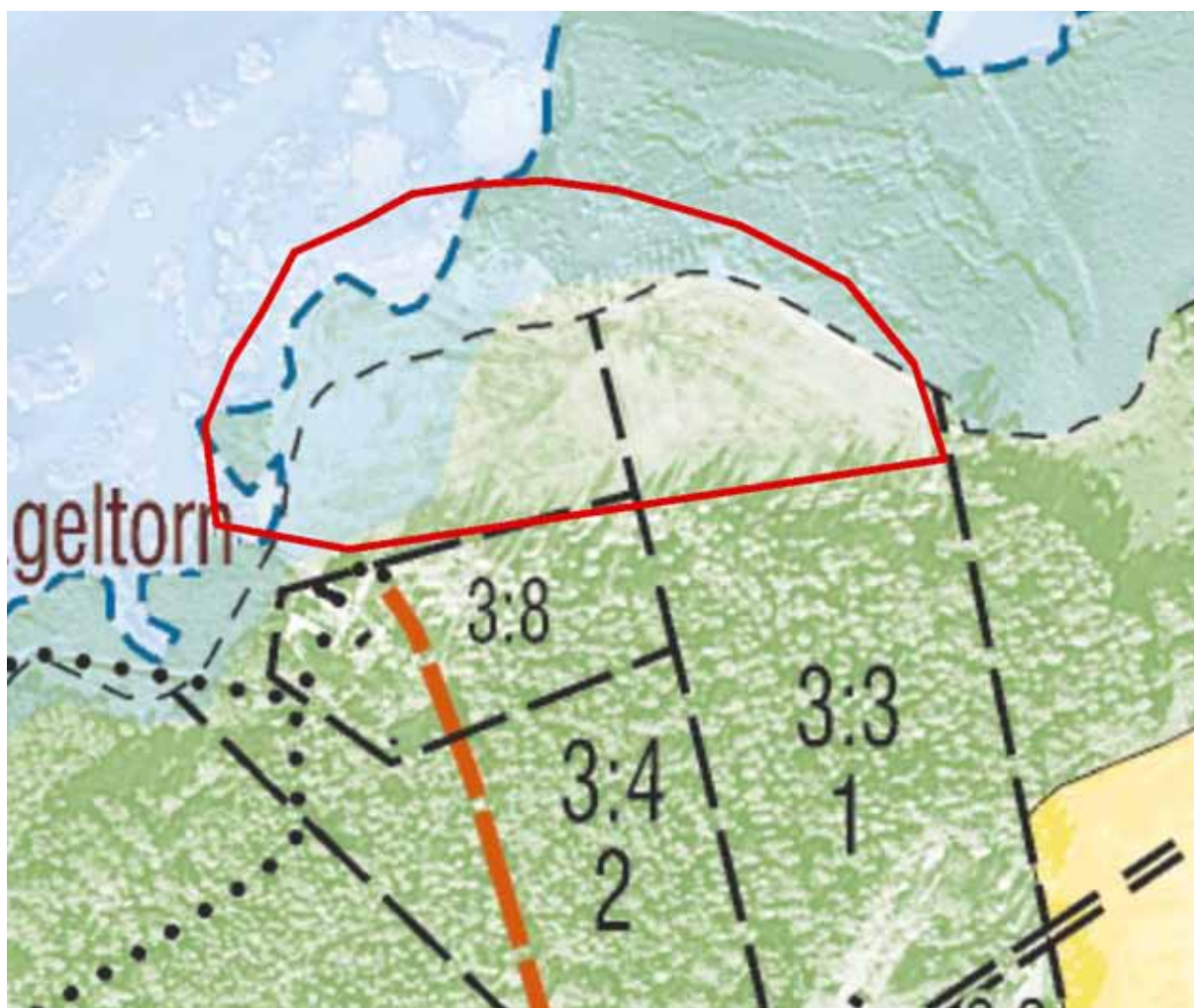

Glänåsängen 2 ha

Denna lilla äng restaurerades genom röjning av *Salix* och efterföljande stubbfräsning 2002. Sedan dess har ängen slagits med slätterbalk/betesputs. Inget bete har förekommit. Ytan är nu mycket välhävdd genom årlig slätter. Ängen ligger nu precis intill det nyuppförda naturum Tåkern.

Antal häckande par:

	2011	2012	2013
Tofsvipa	2	1	1
Enkelbeck.	1	1	1
Rödbena	1	1	1
Ängspipl	-	-	1
Gulärsla	-	-	1

Sjötuna äng 9 ha

Ytan är som helhet mycket välbetad. Fågellivet är därmed mycket rikt. När det gäller antal individer och arter står Sjötuna i särklass bland Tåkerns strandängar. Detta gäller inte minst vadarna som rastar under både vår- och höstflyttning.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-05	2006-10	2011	2012	2013
Strandskata	-	0,2	-	-	-	-	-
Tofsvipa	3	10	9	6,4	5	3	3
Brushane	-	0,8	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	4	4	3	1,2	1	1	1
Rödbena	-	2	2	1,2	1	1	1
Ängspipl.	1	0,2	-	-	1	-	-
Gulärta	1	1	0,6	-	-	-	1

Övriga observationer:

Mindre strandpipare 1 ex. 10 maj.

Furåsa - Hov 23 ha

En långsträckt strandäng som delvis ligger inklämd mellan skog och vass. Här har aldrig varit några mängder av häckfåglar men området är ändå attraktivt för rastare och fåglar på näringssök. En viss utglesning av strandskogen och enbuskmarken har skett under senare år samtidigt som antalet häckfåglar ökat.

Häckande par:

	medel 2000-04	2005-09	2010	2011	2012	2013
Tofsvipa	4,8	3,2	1	3	4	3
Enkelbeckasin	2,7	3	2	4	3	3
Rödbena	1	0,2	-	2	1	-
Ängspiplärka	1	0,2	-	1	-	-
Gulärta	1	1	1	1	1	1

Övriga observationer:

skedand 1 par

Säby 16 ha

Området har under lång tid varit välbetat. I början av maj konstaterades dock att beteshävdnen var svag. En del för fågellivet störande element finns i form av ristipp, skjutbana och annan verksamhet. Trots detta är antalet arter och individer relativt högt, men har minskat markant under senare år.

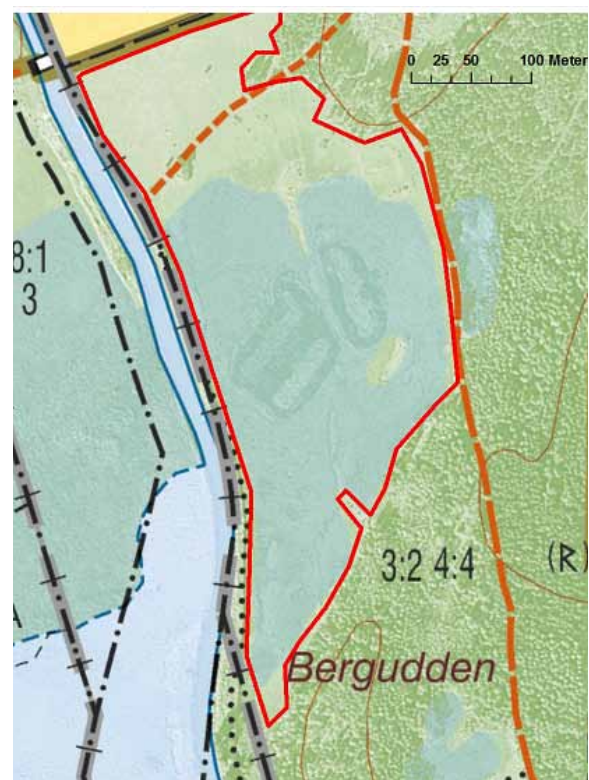
	medel 2001-05	2006-10	2011	2012	2013
Strandskata	1	1	1	-	-
Tofsvipa	10	3,8	3	3	3
Enkelbeckasin	4	2	3	-	3
Rödbena	1,8	1,4	1	1	-
Ängspiplärka	0,4	0,2	-	-	-
Gulärta	4	2,6	2	2	3

Svälingemaden 8 ha

Ett nyligen tillkommet strandängsobjekt som sedan 2012 inkluderas i Tåkerns Fältstations strandängsprogram. Ytan är belägen längs östra sidan av Tåkerns enda utlopp, Mjölnaån, i anslutning till Svälunge besöksområde vid norra delen av sjön. Betestrycket är tillfredsställande över i stort sett hela ytan. I norra delen växer några tallar ute på ängen som annars är fri från buskage och annan hög vegetation. I södra delen finns några maskinupptagna vattenhål.

Antal par:	2012	2013
tofsvipa	1	-
enkelbeck	-	1
rödbena	-	-
gulärta	1	-

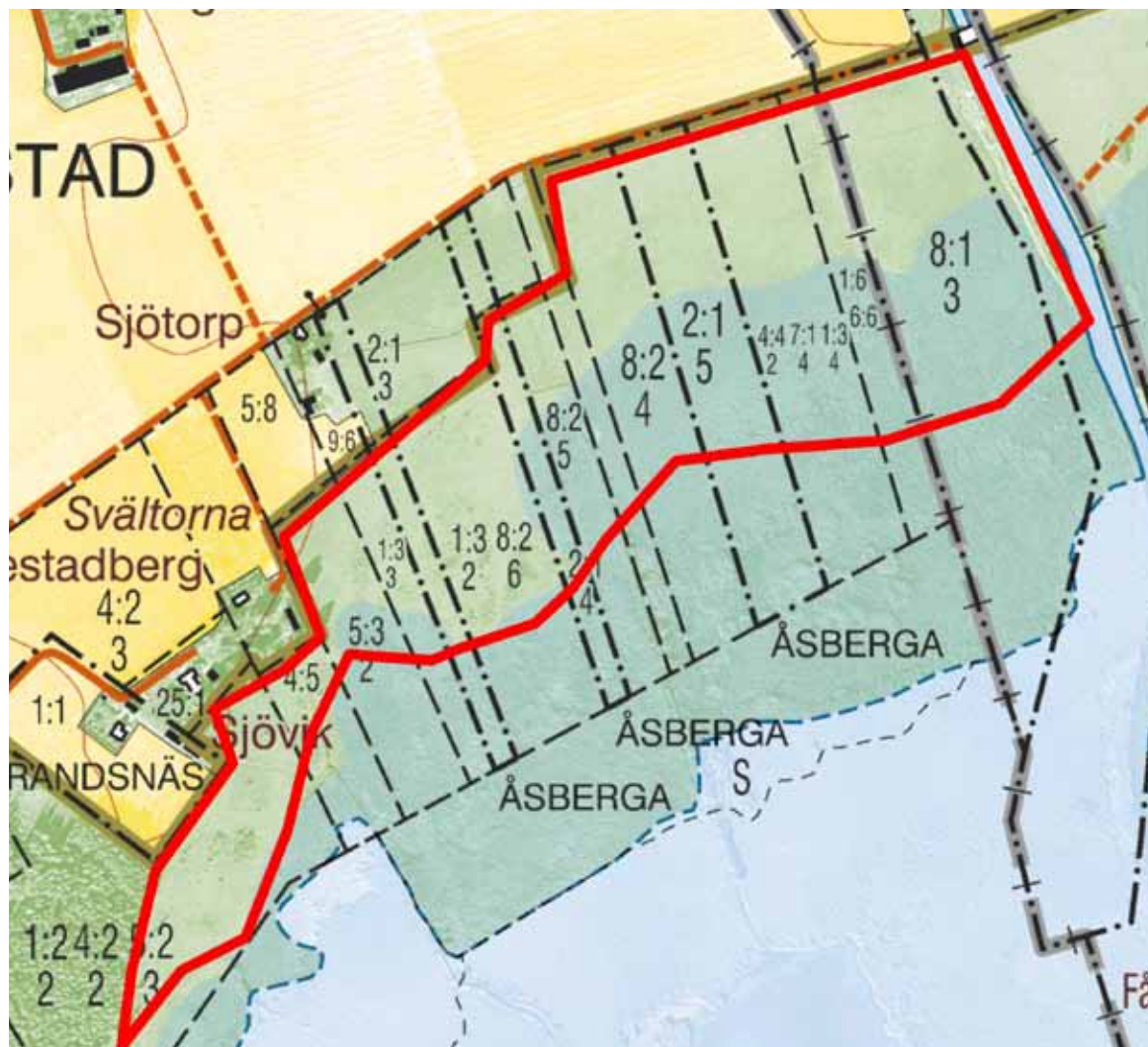

Herrestad äng 15 ha

En strandäng som i huvudsak har varit i gott skick under många år. Förutom en torr del finns här en rejäl mad som är ytterst värdefull för de fåglar som häckar men också för dem som häckar i närheten och har maden som födosöksområde. Ängen är också övernattningslokal för relativt stora mängder gäss tidig vår och sen höst. Betetrycket på östra delen har varit bättre än på många år och kvigorna har också rört sig långt ut i vassen. Den västligaste delen har varit dåligt betad under flera år och uppslaget av björk, en och enstaka tallar torde därför i nuläget medföra klassning som ungskog snarare än strandäng. Noterbart är att flera av nyckelarterna försvunnit som häckfåglar.

Antal häckande par:

	medel 1977-2001	2002-2005	2006-10	2011	2012	2013
Tofsvipa	12	15	5	2	3	1
Enkelbeckasin	4	6	6,2	4	4	2
Storspov	0.4	-	-	-	-	-
Rödbena	0.6	1,8	0,8	-	-	-
Ängspiålråka	0.6	-	0,4	-	-	-
Gulårlå	2	2	1,2	-	-	-

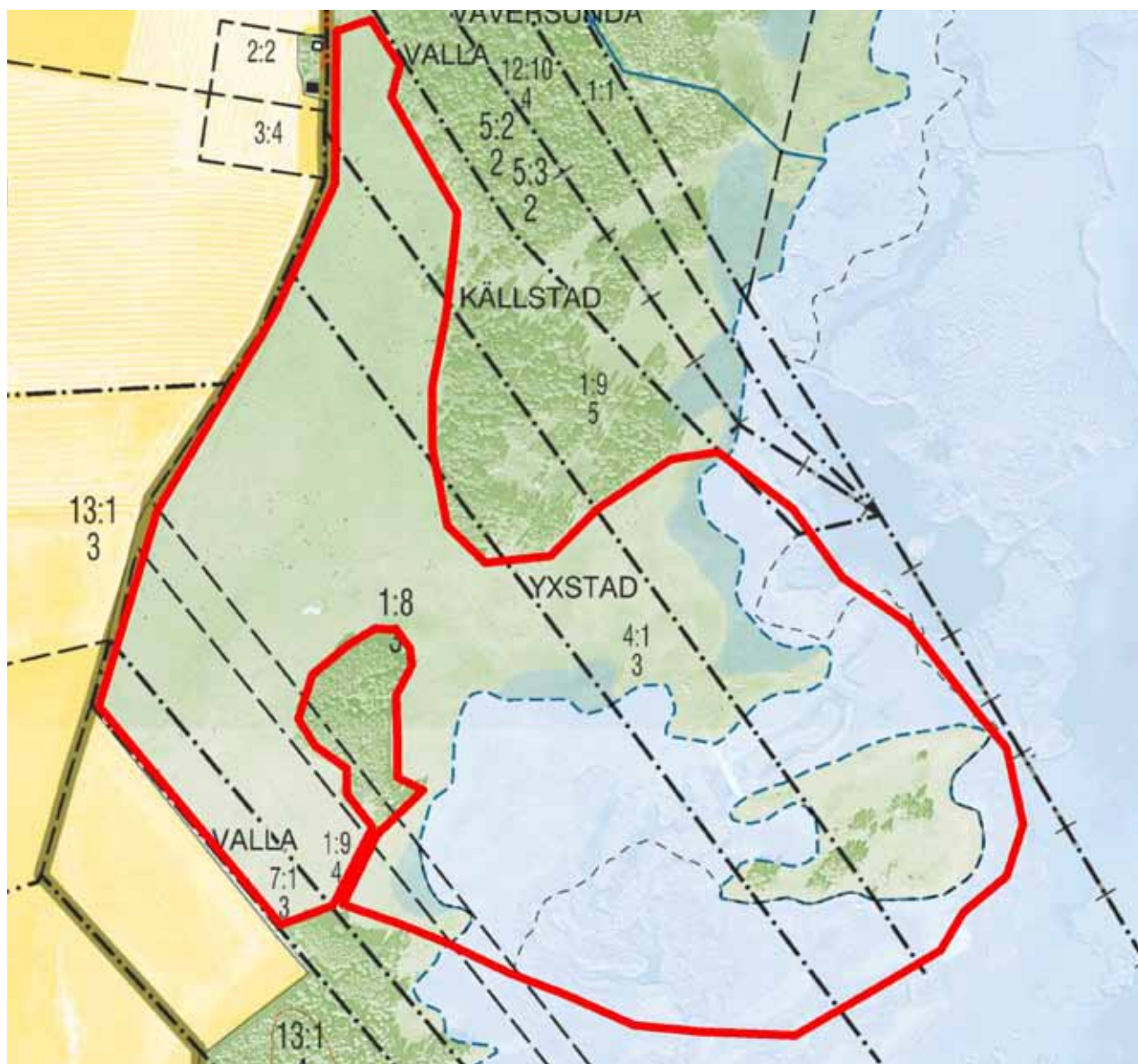

Källstad hopabete 26 ha

Hopabetet är välbetat och utgör utmärkta häckningsmiljöer för strandängsfåglar. Tyvärr är området svårinventerat pga få utsiktspunkter, vattenhinder, halvvida kreatur och hänsynskrävande rovfåglar. Det verkliga antalet revir är därför troligen högre än vad som redovisas nedan.

	1993	medel 1996-2000	2001-04	2005-09	2010	2011	2012	2013
Strandskata	?	0,6	1	0,6	-	1	1	-
M Strandp.	1	-	0,5	0,2	-	-	-	-
Tofsvipa	14-18	13	12,8	6	-	6	8	-
Brushane	1-2	0,2	0,5	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	10-12	5	8,2	5	-	3	-	-
Storspov	1	-	-	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1	1,2	1,4	2	1	1	2
Drillsnäppa	-	0,4	0,5	-	-	-	-	-
Ängsopl.	6	1	0,8	-	-	-	-	-
Gulärta	1-2	2	2,8	1,4	-	1	-	-

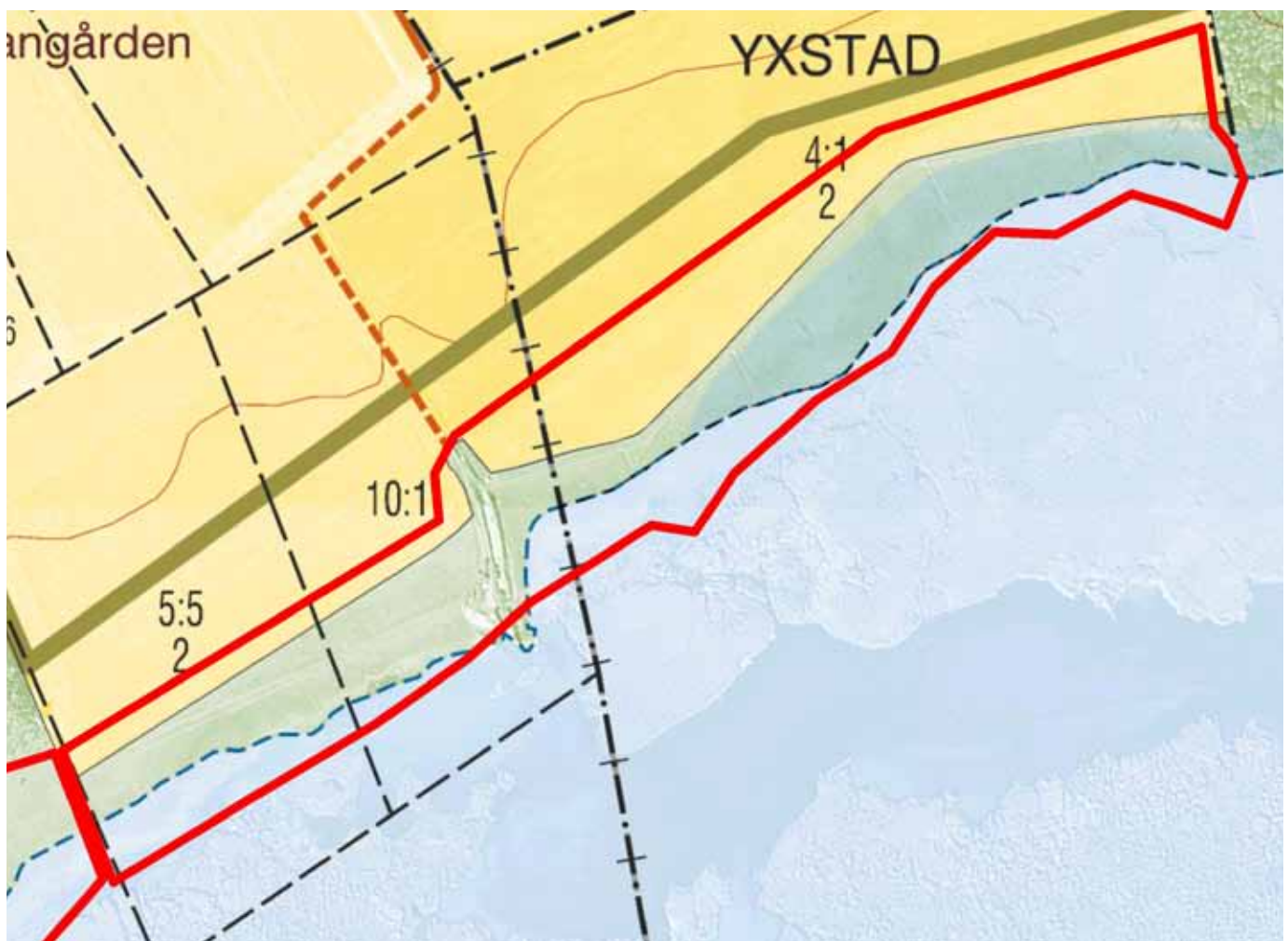
Yxstad strand 12 ha

Området är röjt under senare år och betas därefter med högt tryck. Ängen är smal men öppen och utan träd/buskar förutom i västra kanten. Blå bården är öppen hela våren.

	2003-07	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Strandskata	-	-	-	-	-	-	1
Tofsvipa	5,8	6	4	3	7	4	10
Enkelbeckasin	2,2	1	2	1	-	-	-
Rödbena	1,4	2	2	1	-	2	1
Gulärta	1,8	2	2	2	2	2	1
Ängspiplärka	-	1	1	-	-	-	-

Övriga observationer:

årta	1 par
skedand	3 par

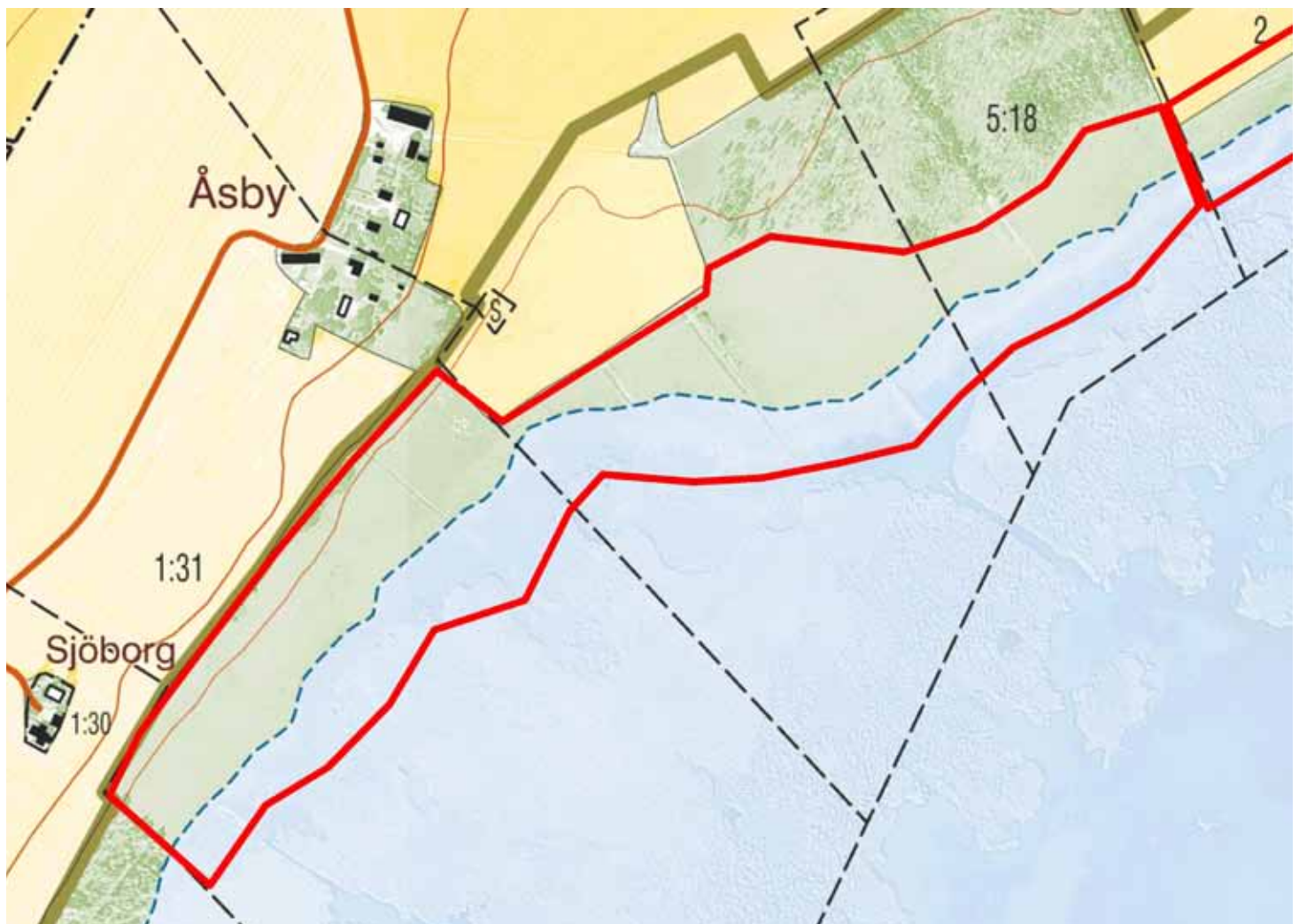
Åsby 19 ha

Området har varit välbetat, ja rent av kortsnaggat, under många år. Mellan ängen och vassen finns en välutvecklad blå bård utan igenväxningssymptom, troligen beroende dels på bra betestryck och dels på det magra underlaget i form av gallstrand. Ur dagboken: 31 nötkreatur på maden som är mycket välbetad (1 juni).

	medel 2002-2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Strandskata	0,6	-	-	-	1	-	1	-
Tofsvipa	5	8	6	3	4	5	4	5
Brushane	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeckasin	2	1	1	2	-	-	-	1
Rödbena	2	1	1	-	1	-	2	1
Ängspiplärka	0	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	3	3	2	2	1	1	2	1

Övriga observationer:

ägretthäger 1 ex 14 maj
skedand 2 par

Övriga observationer i Tåkernbygden 2013

Lars Gezelius

Svanar-storkfåglar

Ägretthäger sågs ”bara” vid fyra tillfällen i april-maj. Fem **mindre sångsvanar** rastade vid Ramstadbron 13 april. Ett ex sågs också vid Sörgården 31 oktober. Ett par **rödhuva dykand** påbörjade häckning vid Glänås. Häckningen misslyckades dock och honan adopterade en gräsandskull! Två ex sågs sedan vid Hov 14 augusti och en hona vid Glänås 5 november. Nattsträckande **sjöorrar** noterades 3 resp. 9 maj. Övriga simfåglar i Tåkern redovisas på sid 6-17.

Rovfåglar

Havsörn noterades alla månader, som mest räknades 32 ex. in 8 december, vilket är tangerat näst högsta för Tåkern. 16 fynd av **kungsörn** föreligger från januari till april samt under september-december. Flera observationer av **blåhök** och **fjällvråk** har gjorts under vinterhalvåret. **Stenfalk** observerades 20 gånger från januari - maj, samt i september-december. **Tornfalk** sågs vid 23 tillfällen, under januari-juni och i augusti. **Pilgrimsfalk** observerades vid minst 25 tillfällen under året. Två par häckade på Omberg och 3 + 3 boungar märktes. 16 observationer av **röd glada** gjordes, samtliga mellan 15 augusti och 14 september. Som mest sågs fyra ex. vid Kvarnstugan 18 augusti. En **ängshök** observerades vid Renstad 21 juli och en hane sågs på samma lokal 18 augusti.

Sumphöns-hackspettar

Spelande **vaktlar** har rapporterats från sex-sju platser i början av juni. **Storspov** har spelat på minst fem platser runt sjön. 10 maj noterades en **rödspov** vid Glänås och under perioden 7-21 september sågs två unga **rödspovar av rasen islandica** vid Sjötuna. 55 sträckande **myrspovar** noterades 17 augusti vid Glänås. En **dubbelbeckasin** spelade vid Lövängsborg 9 - 12 maj och ett ex spelade på Renstadmaden 10 maj och ett ex. på Svanshals äng 11 maj. Under hösten ringmärktes fem **dvärgbeckasiner** vid Glänås. Fyra **skärfläckor** rastade vid Svälinge 16-17 april.

Under häckningstid noterades endast ett ex. av **mindre strandpipare** på Sjötuna äng 10 maj. Ett varnande par av **större strandpipare** konstaterades där 28 maj. Under hösten sågs som mest 20 ex. på Sjötuna udde 1 september. Totalt 250 **brushanar** rastade vid Kvarnstugan 18 augusti. **Kärrensäppor** rastade med som mest 50 ex. vid Sjötuna 21 september. 16 observationer av **småsnäppa** gjordes, som mest fem ex. vid Sjötuna 10 augusti. 19 observationer av **spovsnäppor** gjordes, som mest sju ex. vid Sjötuna 20 juli. **Kustsnäppor** noterades i smärre antal, som mest sex ex. vid Sjötuna 1 augusti. **Mosnäppa** rastade med som mest fyra ex. vid Sjötuna 18 augusti. En **myrsnäppa** rastade vid Sjötuna 28 augusti.

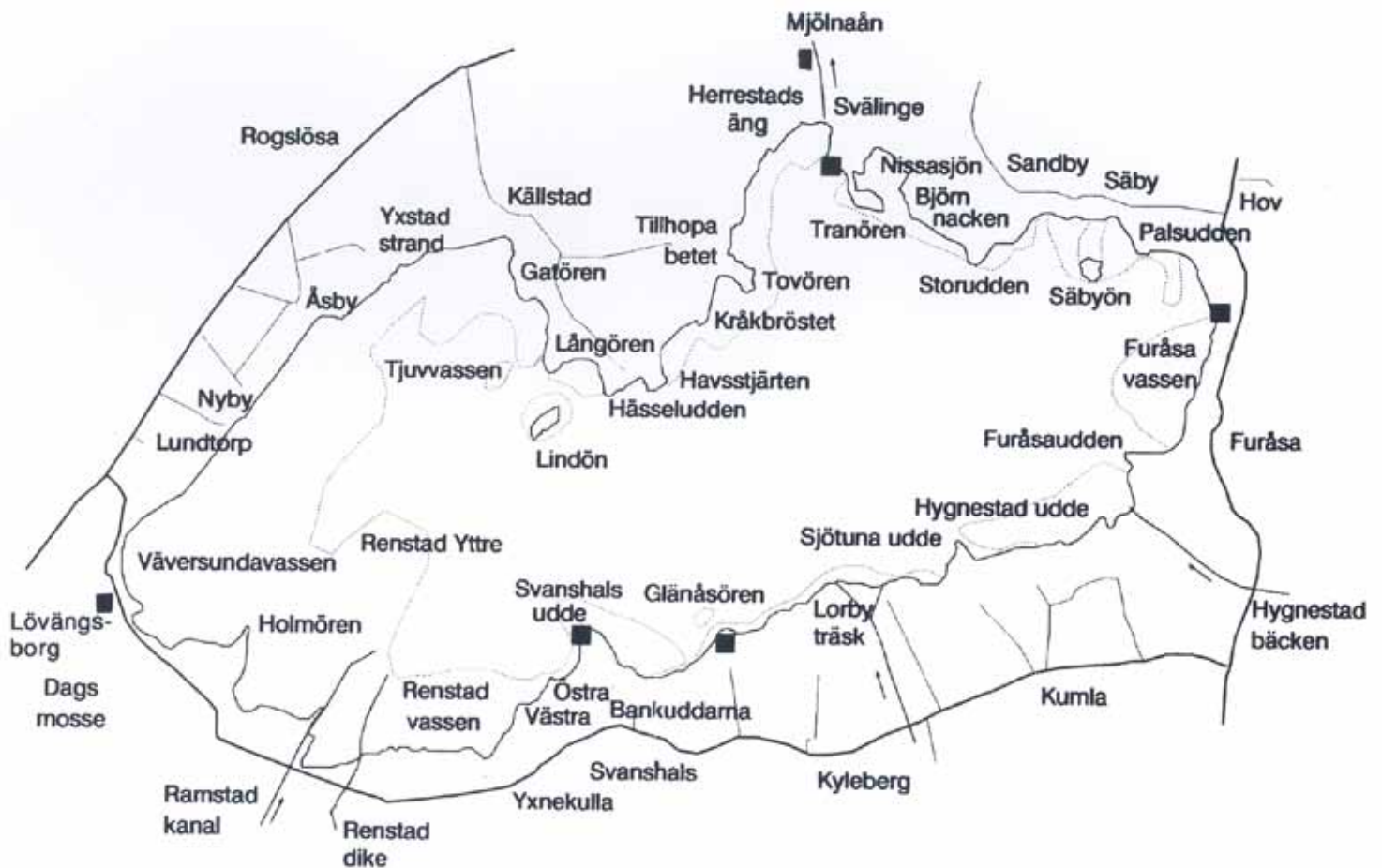
En **dvärgmå**s sågs vid Glänås 6 maj och hela 25 dvärgmåsar sträckte förbi Sjötuna 18 augusti. Tre **silltrutar** noterades 12 maj vid Glänås och ett ex. där 20 maj. **Skräntärna** rapporterades från 20 april - 31 augusti, som mest 37 ex. vid Sjötuna 27 juli. Fem observationer av **silvertärna** gjordes 1 maj till 30 juni, som mest fyra ex. 1 resp. 12 maj. En **berguv** sågs vid Svälinge 19 maj. **Jorduggla** noterades endast under häckningstid: 17 maj vid Charlottenborg samt vid Herrestad 11 juni. Kungsfiskare noterades vid tre tillfällen; 5 april vid Svälinge, 12 augusti vid Hov samt

17 september vid Renstad kanal. **Mindre hackspett** observerades på fem platser runt sjön under våren (i april/maj): vid Lövängsborg, Holmen, Kvarnstugan, Glänås och Svälinge. Observationer av **göktyta** gjordes endast vid Glänås, där även en häckning konstaterades.

Tättingar

Rödstrupig piplärka noterades 18 augusti vid Sjötuna, ett ex vid Renstad kanal 31 augusti resp 8 september samt två ex. där 12 september. En **forsärkla** passerade Renstad kanal 27 juli. En outfärgad hane av **mindre flugsnappare** sjöng vid Svälinge 19-23 maj. En **blåhake** ringmärktes vid Väversunda 13 maj. Ett ex. sågs på Sjötuna udde 25 augusti och ett ex. sågs på Svanshals äng 4 september. En **ringtrast** sågs vid Hov 20 april. **Gräshoppsångare** sjöng vid Kälkestad, Charlottenborg, Glänås samt vid Ramstadbron i början av juni. Två **flodsångare** sjöng vid Lorbydeltat 7 juni och ett ex. sjöng sedan vid Glänås 14-24 juni. I juni fanns ett 10-tal revirhållande **kärrsångare** vid sjön. En **busksångare** sjöng flitigt i en rapsåker vid Renstad 3-12 juni. **Törnskata** noterades på fem platser under häckningstid; Svälinge, Hov, Glänås, Svanshals äng samt Lövängsborg. **Rosenfink** sjöng 6 juni vid Lövängsborg samt vid Hov 30 juni. En **lappparv** noterades på Hånger 7 oktober. **Snöparv** noterades bara med ett ex. 16 november vid Sjötuna. **Vinterhämping** noterades med 35 ex. vid Ramstadbron 20 april samt 5-20 ex. vid fem tillfällen 7 oktober till 17 november. Sju obsar av enstaka **bändelkorsnäbbar** gjordes 25 juli till 17 november. En **tallbit** noterades vid Svanshals äng 3 januari resp. vid Holmen 5 januari.

Några platsangivelser vid Tåkern.

Meddelanden från Tåkerns Fältstation

- Nr 1 Meddelande nr 1. Tåkerns Fältstation 1965.
Nr 2 Meddelande nr 2. Tåkerns Fältstation 1966.
Nr 3 Meddelande nr 3. Tåkerns Fältstation 1967.
Nr 4 Meddelande nr 4. Tåkerns Fältstation 1968.
Nr 5 Meddelande nr 5. Tåkerns Fältstation 1969.
Nr 6 Meddelande nr 6. Tåkerns Fältstation 1970.
Nr 7 Meddelande nr 7. Tåkerns Fältstation 1971.
Nr 8 Meddelande nr 8. Tåkerns Fältstation 1972.
Nr 9 Meddelande nr 9. Tåkerns Fältstation 1973.
Nr 10 Meddelande nr 10. Tåkerns Fältstation 1974.
Nr 11 Meddelande nr 11. Tåkerns Fältstation 1975.
Nr 12 Meddelande nr 12. Tåkerns Fältstation 1976.
Nr 13 Meddelande nr 13. Tåkerns Fältstation 1977.
Nr 14 Meddelande nr 14. Tåkerns Fältstation 1978.
Nr 15 Meddelande nr 15. Tåkerns Fältstation 1979.
Nr 16 Meddelande nr 16. Tåkerns Fältstation 1980.
Nr 17 Bergengren, G. & Elderud, C. 1975. Tåkerns fältstation - en presentation. Vår Fågelvärld 34:264-267.
Nr 18 Ekstam, U. 1975. Förändringar av fågelfauna och miljö i och vid Tåkern 1850-1974. Vår Fågelvärld 34:268-282.
Nr 19 Persson, T. 1975. Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* och rördrom, *Botaurus stellaris*, i Tåkern 1972-1974. Vår Fågelvärld 34:283-289.
Nr 20 Jakobsson, L. 1975. Doppingarna i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:290-295.
Nr 21 Björkman, G. 1975. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:296-310.
Nr 22 Nilsson, L., Nilsson, P. & Sandberg, H. 1982. Häckfågeltaxering i vass, särskilt av vattenrall *Rallus aquaticus* och rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. Vår Fågelvärld 41:26-28.
Nr 23 Vingspegeln nr 2:1982.
Nr 24 Björkman, G. & Tyrberg, T. 1982. Skäggmesen *Panurus biarmicus* i Sverige 1965-1979. Vår Fågelvärld 41:73-94.
Nr 25 Vingspegeln nr 2:1983.
Nr 26 Vingspegeln nr 2:1984.
Nr 27 Vingspegeln nr 2:1985.
Nr 28 Nilsson, P. 1986. Vasslätter vid Tåkern. Vår Fågelvärld 45:35-36.
Nr 29 Vingspegeln nr 2:1986.
Nr 30 Vingspegeln nr 2:1987.
Nr 31 Vingspegeln nr 2:1988.
Nr 32 Elf, A. 1988. Vårsträcket av svanar, änder och skrakar vid Tåkern. Vingspegeln 7:51-56.
Nr 33 Nilsson, L. 1988. Effekter av vasskörd på den häckande fågelfaunan i Tåkern. Vår Fågelvärld 47:310-319.
Nr 34 Vingspegeln nr 2:1989.
Nr 35 Vingspegeln nr 2:1990.
Nr 36 Fältarbete 1990. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1991.
Nr 37 Vingspegeln nr 2:1991.
Nr 38 Milberg, P. 1991: Kålsenap *Erucastrum gallicum* en försvinnande växt vid Tåkern. Svensk Bot. Tidskr. 85: 105-109.
Nr 39 Milberg, P 1991. Vasshättan *Mycena belliae* en förbisedd svampart i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 85:171-173.
Nr 40 Fältarbete 1991. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1992.

- Nr 41 Gustavsson, N. & Gezelius, L. 1992. Pungmesen i Tåkern - historik och häckningsbiologi. Vingspegeln 11:32-37.
- Nr 42 Vingspegeln nr 2:1992.
- Nr 43 Elf, A. 1992. Andra fyndet av vitvingad tärna i Östergötland. Vingspegeln 11:88-89.
- Nr 44 Gezelius, L. 1992. Skratmåsen -ekologi och populationsförändringar. Vingspegeln 11:114-121.
- Nr 45 Tyrberg, T. 1992. Det äldsta kända ornitologiska verket om östgötska förhållanden. Vingspegeln 11:141-142.
- Nr 46 Fältarbete 1992. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1993.
- Nr 47 Vingspegeln nr 2:1993.
- Nr 48 Fältarbete 1993. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1994.
- Nr 49 Vingspegeln nr 2:1994.
- Nr 50 Fältarbete 1994. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1995.
- Nr 51 Nilsson, L. & Hagström, B. 1995. Fågelinventering i Sommen 1994. Vingspegeln 14:27-30.
- Nr 52 Vingspegeln nr 2:1995.
- Nr 53 Tranesjö, J. 1995. Caféguide för Tåkernbygden. Vingspegeln 14:103-108.
- Nr 54 Fältarbete 1995. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1996.
- Nr 55 Vingspegeln nr 2:1996.
- Nr 56 Gezelius, L. 1996. Rödspoven åter vid Tåkern. Vingspegeln 15:86-87.
- Nr 57 Gezelius, L. 1996. Första häckningen av vassångare *Locustella luscinioides* i Östergötland. Vingspegeln 15:88-89.
- Nr 58 Gezelius, L. 1996. Något om häckningen hos Tåkerns skratmåsar. Vingspegeln 15:142-144.
- Nr 59 Fältarbete 1996. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1997.
- Nr 60 Vingspegeln nr 2:1997.
- Nr 61 Fältarbete 1997. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1998.
- Nr 62 Vingspegeln nr 2:1998.
- Nr 63 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1998. Mjölby 1999.
- Nr 64 Vingspegeln nr. 2:1999.
- Nr 65 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1999. Mjölby 2000.
- Nr 66 Vingspegeln nr. 2:2000.
- Nr.67. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2001. Årsrapport 2000 från Tåkerns fältstation. Mjölby.
- Nr 68 Vingspegeln nr. 2:2001.
- Nr.69 Milberg, P., Gezelius, L., Blindow, I., Nilsson, L., & Tyrberg, T. 2002. Submerged vegetation and the variation in the autumn waterfowl community at Lake Tåkern, southern Sweden. *Ornis Fennica* 79:72-81.
- Nr.70. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2002. Årsrapport 2001 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 71. Vingspegeln nr. 2:2002.
- Nr.72. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2003. Årsrapport 2002 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 73. Vingspegeln nr. 2:2003.
- Nr 74. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2004. Årsrapport 2003 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 75. Vingspegeln nr. 2:2004.
- Nr 76. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2005. Årsrapport 2004 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 77. Vingspegeln nr. 3:2005.
- Nr 78. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2006. Årsrapport 2005 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 79. Vingspegeln nr. 3:2006.
- Nr 80. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2007. Årsrapport 2006 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 81. Vingspegeln nr. 3:2007.
- Nr 82. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2008. Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 83. Vingspegeln nr. 3:2008.

- Nr 84. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2009. Årsrapport 2008 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 85. Vingspegeln nr. 3:2009.
- Nr 86. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2010. Årsrapport 2009 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 87. Vingspegeln nr. 3:2010.
- Nr 88. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2011. Årsrapport 2010 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 89. Vingspegeln nr. 3:2011.
- Nr 90. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2012. Årsrapport 2011 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 91. Vingspegeln nr. 3:2012.
- Nr 92. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2013. Årsrapport 2012 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 93. Bergner, A. & Gezelius, L. 2013. Territory vegetation structure and habitat preferences of the Savi's Warbler *Locustella luscinioides* in lake Tåkern, Sweden. *Ornis Svecica* 23:72-80.
- Nr 94. Vingspegeln nr. 3:2013.
- Nr 95. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2014. Årsrapport 2013 från Tåkerns Fältstation. Linköping.

50 ÅR
1963-2013

www.takern.se